

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom uređuju se nadležnosti tijela koja vrše poslove zaštite prirode, opšte mjere očuvanja prirode, ocjena prihvatljivosti zahvata u prirodi, tipovi staništa i ekološki značajna područja, vrste i podvrste, zaštita divljih ptica, zaštita i očuvanje biodiverziteta, šumskih ekosistema, krških ekosistema, vode i vlažnih staništa, zaštita morskih i obalnih prirodnih vrijednosti, uspostava evropske ekološke mreže posebno zaštićenih područja - Natura 2000, mjere zaštite vrsta i podvrsta, prekogranični promet zaštićenim divljim vrstama i podvrstama, mjere zaštite minerala i fosila, zaštićene prirodne vrijednosti, naknada štete, podsticajne mjere, davanje prijedloga za koncesije na zaštićenim prirodnim vrijednostima i zaštićenim prirodnim objektima, planiranje i organizacija, inventarizacija i monitoring, pristup informacijama i sudjelovanje javnosti, znak zaštite prirode, promocija odgoja i obrazovanja u zaštiti prirode, priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode, finansiranje zaštite prirode, inspeksijski nadzor, kaznene odredbe, prelazne i završne odredbe.

Član 2.

Priroda predstavlja osnovnu vrijednost i jedan od najznačajnijih resursa Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije BiH) te uživa zaštitu u skladu sa ovim Zakonom. Prirodne vrijednosti utvrđene u skladu sa ovim Zakonom od interesa su za Federaciju BiH i kantone, i imaju njenu posebnu zaštitu.

Član 3.

Ciljevi zaštite prirode su očuvati i obnoviti postojeću biološku i pejzažnu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem; utvrditi stanje i osigurati praćenje stanja prirodnih vrijednosti; osigurati system zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnog očuvanja njihovih svojstava na osnovu kojih se proglašavaju zaštićenima; osigurati održivo

korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih dijelova, spriječiti štetne zahvate i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uslove očuvanja i slobodnog razvoja

prirode pri njenom ekonomskom korištenju, osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Član 4.

Zaštita prirode zasniva se na načelima:

- svako se mora ponašati tako da doprinosi očuvanju biološke i pejzažne raznolikosti, ekološkog naslijeđa i zaštiti prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju opštekorisne uloge prirode;
- neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
- u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obavezno je primjenjivati načela, mjere i uslove zaštite prirode;
- zaštita prirode pravo je i obaveza svakog fizičkog i pravnog lica, te su u tom cilju dužni saradivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, te obnove prirodnih uslova koji su postojali prije nastanka štete;
- javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravovremeno obavještanje o štetama u prirodi i o preduzetim mjerama za njihovo uklanjanje,
- javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavještanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo ukljnjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

Federacija BiH putem institucija Bosne i Hercegovine u cilju zaštite prirode saraduje i sudjeluje sa drugim državama i međunarodnim organizacijama u provođenju međunarodnih ugovora iz područja zaštite prirode u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Član 5.

Opštekorisna uloga prirode iskazuje se kroz održavanje života kao prirodne pojave, a naročito kroz:

- održavanje prirodnih dobara kao zaliha tvari i energije;
  - nastajanje tla i očuvanje njegove prirodnosti;
  - očuvanje kvaliteta, količine i dostupnosti vode;
  - očuvanje klime;
  - očuvanje atmosfere i proizvodnje kisika;
  - Očuvanje, održavanje i razvoj biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa.
- Opštekorisne funkcije prirode moraju biti trajno očuvane.

Član 6.

Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i pejzažne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.

Zaštita prirode provodi se naročito:

- utvrđivanjem svih dijelova biološke i pejzažne raznolikosti i njihove ugroženosti;
- provođenjem mjera zaštite prirode;
- unošenjem utvrđenih uslova i utvrđivanje mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja i sektorske strategije i planovi upravljanja, uz izradu strateške procjene uticaja na okoliš (SEA), kao i upravljanja prirodnim dobrima u djelatnostima rudarstva, energetike, prometa i komunikacija, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, vodnih dobara te drugim djelatnostima;
- utvrđivanje uvjeta i mjera zaštite svih vrsta ptica uvođenjem monitoringa, te identifikacija "IBA" područja od posebnog značaja za uspostavljanje mreže zaštićenih područja označenih kao NATURA 2000.;
- izradom izvještaja o stanju prirode, kao dijela integralnog izvještaja o stanju okoliša, donošenjem i provođenjem strategija, programa, akcionih planova, planova upravljanja, uslova i mjera zaštite prirode;
- praćenjem stanja prirode te obavještavanjem javnosti o stanju prirode, i sudjelovanjem javnosti u zaštiti prirode;
- provođenjem postupaka ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu i procjene utjecaja na okoliš u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Federacije BiH i njegovim provedbenim propisima;
- podsticanjem i promocijom zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
- utvrđivanjem prirodnih vrijednosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- uspostavom sistema upravljanja prirodnim vrijednostima i zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- povezivanjem i usklađivanjem sistema zaštite prirode s međunarodnim sistemom zaštite prirode;
- podsticanjem naučnog i stručnog rada u području zaštite prirode;
- osiguranjem finansijskih sredstava za provođenje zaštite prirode.

Član 7.

Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u slučaju odvratanja neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine.

Odredbe stava 1. ovoga člana primjenjuju se samo za vrijeme trajanja navedenih okolnosti.

Član 8.

U ovom Zakonu u upotrebi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

- "alohtona vrsta" je strana (neautohtona) vrsta koja prirodno nije egzistirala u određenom ekološkom sistemu nekog područja, nego je u to područje dospjela namjernim ili nenamjernim naseljavanjem;
- "autohtona vrsta" je zavičajna vrsta koja prirodno egzistira u određenom ekološkom sistemu nekog područja;
- "biogeografska regija" - EU pokriva devet biogeografskih regija koje su svaka za sebe karakteristične po vegetaciji, klimi, topografiji i geologiji. Granice regija nisu fiksne no omogućavaju praćenje trendova očuvanja vrsta i staništa u sličnim uslovima diljem Europe ne obraćajući pažnju na državne granice.
Regije su: alpska, kontinentalna, mediteranska, panonska, borealna, atlantska, crnomorska, stepska i makaronezijska;
- "biološka raznolikost" je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sistema, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sistema;
- "brdsko-biciklističke staze" planinska staza namijenjena za planinski biciklizam (brdsko-biciklistička staza) je uski pojas zemljišta označen propisanim markacijama, na brdovitom, šumskom ili planinskom prostoru, namijenjen prvenstveno za kretanje biciklom;
- "cret (tresetište)" je vlažno stanište sa obiljem mahovine i drugoga bilja koje se tu nakuplja, trune bez prisutnosti kisika i stvara treset bogat ugljikom;
- "Crvena lista-popis ugroženih vrsta/podvrsta", je službeni dokument koji sadrži popis ugroženih divljih vrsta/podvrsta, raspoređenih po kategorijama ugroženosti;
- "Crvena knjiga" je službeni dokument koji sadrži opširne podatke o osnovnim karakteristikama vrste, o stepenu njene ugroženosti, faktorima ugrožavanja, kao i prijedloge mjera za zaštitu same vrste/podvrste;
- "divlje vrste" biljaka, gljiva i životinja su sve one vrste i podvrste koje nisu nastale pod uticajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;
- "doprirodni uslovi" su uslovi u ekološkom sistemu ili pejzažu na čiji je razvoj čovjek uticao u neznatnoj mjeri te se u njima odvijaju procesi koji su uglavnom samoregulirajući i koji mogu opstati bez izravnog ljudskog djelovanja;
- "ekološki koridor" je odgovarajući ekološki proctor migracije vrsta;
- "ekološka mreža" je sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti;
- "ekološki prihvatljiv protok" predstavlja minimalni protok koji osigurava očuvanje prirodne ravnoteže i ekosistema vezanih za vodu;
- "ekološki sistem" je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;
- "ekološki značajno područje" je područje koje u velikoj mjeri doprinosi očuvanju biološke raznolikosti u Federaciji BiH;
- "endem" je vrsta ili podvrsta čija rasprostranjenost je ograničena na određeno područje ili lokalitet;
- "ex-situ" očuvanje (izvan prirode)" je očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa (zoološki vrtovi, akvariji i botanički vrtovi); također očuvanje dijelova geološke baštine izvan prirodnih nalazišta, uglavnom minerala/stijena i fosila u

muzejskim ili privatnim zbirnama i ustanovama;

- "genetička raznolikost" je raznolikost gena unutar jedinki, populacija, podvrsta, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
- "geološko naslijeđe" je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao što su geološke, geomorfološke, hidro-geološke pojave i objekti te paleontološki nalazi;
- "geološka raznolikost" - su sve vrste stijena, minerala, fosila i reljefni oblici te procesi koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja;
- "Hvatanje" je vađenje, lov, ribolov, hvatanje, uznemiravanje, namjerno ubijanje ili pokušaj izvođenja bilo koje od navedenih radnji;
- "IBA" područja – međunarodna područja značajna za ptice;
- "in-situ" očuvanje (u prirodi) je očuvanje ekoloških sistema na prirodnim staništima te održavanje i obnavljanje vrsta sposobnih za opstanak u njihovom prirodnom okruženju, očuvanje odomaćenih biljaka i životinja u okruženju u kojem su razvili svoja specifična svojstva; očuvanje dijelova geološkog naslijeđa na mjestu njihova nastanka, odnosno nalazišta minerala/stijena i fosila;
- "introdukcija" je namjerno ili nenamjerno naseljavanje vrsta ili podvrsta u ekološki sistem nekog područja, u kojemu one nikad ranije nisu prirodno obitavale;
- "izvoz" je svako iznošenje vrijednosti iz carinskog područja Bosne i Hercegovine;
- "Katastar prirodnih vrijednosti" – evidencija prirodnih vrijednosti;
- "Katastar nekretnina" jest evidencija o česticama zemljišta, zgradama i dijelovima zgrada kao i drugim građevinama koje trajno leže na zemljištu ili ispod njegove površine, ako zakonom nije drukčije određeno zakonom;
- "kompenzacijski uslovi"- su mjere koje se određuju radi osiguranja opšte povezanosti ekološke mreže.
- "Komisija" – znači komisiju osnovanu u skladu sa članom 20. Direktive o staništima.
- "komponenta prirode" je svaki izvorni dio prirode (npr. biljka, životinja, mineral, fosil, voda, tlo i drugo);
- "krš" je specifičan površinski i podzemni reljef, sa specifičnom hidrografskom mrežom u karbonatnim stijenama;
- "migratorna vrsta" znači cijelu populaciju ili bilo koji geografski odvojeni dio populacije bilo koje vrste ili niže svojte divljih životinja, čiji značajni dio ciklički i predvidivo prelazi jednu ili više nacionalnih jurisdikcijskih granica;
- "Međunarodno ekološki značajno područje" je ono područje koje na osnovu međunarodnih standarda utvrdi Vlada Federacije BiH uredbom te osigura zaštitu određenim režimom zaštite, u skladu sa odredbama ovog Zakona;
- "monitoring stanja prirode" je praćenje stanja prirode, odnosno dijelova biološke i pejzažne raznolikosti;
- "oblikovana priroda" je dio prirode kojega je čovjek oblikovao sa namjenom odgoja, obrazovanja, oblikovanja pejzažnih elemenata ili sa kojom drugom svrhom, a koji je značajan za očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti (npr. drvoredi, botanički vrtovi, arboretumi i drugo);
- "obnavljanje prirode" je skup stručnih mjera kojima se narušeno stanje biološke i pejzažne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;
- "očuvanje prirode" je svaki postupak, koji se obavlja radi zaštite i očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;
- "održivo korištenje prirodnih dobara" je korištenje prirodnih dobara na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;
- "organ upravljanja" je javno preduzeće ili javna ustanova koje upravlja zaštićenom

prirodnom vrijednosti;

- "oštećenje prirode" je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti, smanjeni prirodni resursi ili oštećene komponente prirode;

- "Plan i program" je svaki plan ili program podložan pripremi i/ili usvajanju na državnom, entitetskom i lokalnom nivou, ili koje je izvršno tijelo pripremio za donošenje u zakonodavnoj proceduri Parlamenta Federacije BiH ili Vlade Federacije BiH, te koji je uređen zakonom ili provedbenim propisom, uključujući i planove i programe o izmjenama i dopunama tih planova i programa.

- "planovi upravljanja prirodnim dobrima" su na osnovu posebnih zakona propisane planske osnove za upravljanje i korištenje prirodnim dobrima i resursima u ekonomske, socijalne i ekološke namjene;

- "područje divljina" - Izvorni odnosno netaknuti oblik prirode, uglavnom veće prirodno područje u kojem je čovjek tek povremeni i nestalni prolaznik;

- "područje prirode" je svako područje u kojemu vladaju prirodni ili doprirodni uslovi;

- "područje od značaja za Evropsku uniju" (u daljem tekstu EU) znači mjesto koje u biogeografskoj regiji ili regijama kojima pripada, značajno doprinosi u održanju ili obnavljanju "povoljnog stanja" u očuvanju tipova prirodnih staništa iz Annexa I, ili vrsta iz Annexa II (i/ili IV i V) Direktive o staništima, i koji značajno doprinosi koherenciji ekološke mreže Natura 2000 i/ili koji doprinosi očuvanju biološke raznolikosti unutar dotične regije ili regija.

Za životinjske vrste koje se rasprostiru preko većeg teritorija, područja od interesa za EU će se podudarati s mjestima unutar prirodnog područja tih vrsta, a koja predstavljaju fizičke i biološke faktore koji su nužni za njihov život i reprodukciju.

- "pejzaž" je sistem ekosistema određenog prostora, viđen ljudskim okom, čija su obilježja nastala međudjelovanjem prirodnih i/ili ljudskih faktora;

- "pejzažna raznolikost" je prostorna strukturiranost prirodnih i antropogenih pejzažnih dijelova (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);

- "područje rasprostranjenosti" (areal) je geografski određeno područje čija je površina jasno određena, a sastoji se od lokaliteta staništa koji su geografski određena područja;

- "populacija" je sistem prostorno i vremenski povezanih primjeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno ukrštaju;

- "posebna zaštićena područja" su mjesta od značaja za EU označena od država članica putem zakonskih, administrativnih i/ili ugovornih akata, gdje se mjere zaštite provode za održanje ili uspostavu "povoljnog stanja" zaštite prirodnih staništa, i/ili populacije vrsta za koje je područje predloženo;

- "povoljno stanje" vrste ili tipa staništa je stanje koje u predvidljivoj budućnosti osigurava opstanak te vrste ili tipa staništa;

- "preovladavajući javni interes" je interes u pitanjima zaštite prirode koji iskazuje Federacija BiH ili kantona;

- "primjerak" (specimen) znači bilo koju biljku ili životinju, živu ili mrtvu, od vrsta navedenih u Annexu IV ili V Direktive o staništima, njihovi dijelovi ili od njih dobiveni proizvodi (derivative), kao i bilo koji proizvod za koji se pokaže, iz popratnog dokumenta, pakiranja ili marke ili etikete, ili ako iz bilo kojih

okolnosti proizlazi da su to dijelovi ili od tih vrsta biljaka ili životinja dobiveni proizvodi;

- "prirodna dobra" su svi dijelovi prirode koje čovjek iskorištava u ekonomske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine), i obnovljiva (biološka dobra, vode, obnovljivo tlo);

- "prirodna ravnoteža" je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i uticaja živih bića među

sobom i sa njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životne zajednice, ošteti ili uništi stanište, uništi ili promijeni sposobnost djelovanja ekološkog sistema, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sistema, ili prouzroči znatnija izoliranost

pojedinih populacija;

- "prirodne vrijednosti" su dijelovi prirode koji zaslužuju posebnu zaštitu radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi naučnog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, privrednog i drugog javnog interesa čineći ekološku mrežu;

- "reintrodukcija" je ponovno naseljavanje neke vrste ili podvrste u područje u kojem je ranije bila istrijebljena, a u ekološkom sistemu još postoje približno jednaki ekološki uslovi kao i prije istrijebljenja;

- "rizik za prirodu" je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzrokovati štetu prirodi;

- "sigovine" su nakupine minerala u podzemnim prostorima različitih oblika (stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, helektiti i dr.);

- "speleološki objekti" su prirodno formirani podzemni prostori duži od 5 metara, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (spilje, jame, ponori, estavele i dr.);

- "speleološki katastar" je dio baze podataka o speleološkim objektima i sastavni dio baze podataka o zaštićenim prirodnim vrijednostima;

- "stanište" ili prirodni životni prostor je kopneno ili vodeno područje određeno njenim geografskim abiotičkim i biotičkim svojstvima, bilo da su potpuno prirodna ili djelomično prirodna;

- "stupica ili zamka" je sredstvo namijenjeno zadržavanju ili hvatanju životinja putem hvataljki koje se zatvaraju čvrsto oko jednog ili više životinjskih udova, sprječavajući time izvlačenje uda ili udova iz zamke;

- "stanje očuvanosti staništa" znači zbir uticaja koji djeluju na staništa i njegove tipične vrste, a koji mogu uticati na njegovu dugoročnu rasprostranjenost, uređenost i funkcije, kao i na dugoročni opstanak njegovih tipičnih vrsta unutar teritorija koje navodi član 2. Direktive o staništima.

Stanje očuvanosti staništa bit će doveden u "povoljno stanje" kada:

- Njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površine koje na tom području zauzima su stabilna ili se povećavaju, i

- kada specifične strukture i funkcije koje su neophodne za dugoročno održanje postoje i vjerovatno će dalje postojati u predvidljivoj budućnosti, i

- kada je položaj očuvanja tipičnih vrsta staništa doveden u povoljno stanje.

Stanje očuvanosti vrste i podvrste će biti povoljno kada:

- podaci o dinamici koji se odnose na zaštićene vrste pokazuju da su vrste sposobne za dugoročni opstanak unutar njihovog prirodnog staništa;

- se njihovo prirodno područje rasprostranjenosti ne smanjuje niti je vjerovatno da će se smanjivati u predvidljivoj budućnosti, i

- postoji, i vjerovatno je da će postojati, dovoljno veliko stanište koje može održati populaciju u dugoročnom periodu.

- "stanje očuvanosti vrsta" znači zbir uticaja koji djeluju na vrste, a koji mogu djelovati na dugoročnu rasprostranjenost i brojnost njihovih populacija unutar teritorija iz člana 2. Direktive o staništima.

- "vrsta" je sistem populacija koje žive u određenom vremenu na određenom prostoru, a sposobne su da međusobno razmjenjuju genetički materijal;

- "podvrsta" je sistem populacija iste vrste koje se od drugih populacija iste vrste razlikuju

određenim genetičkim ili morfološkim osobinama;

- "taksonomija organizama" je imenovanje i klasifikacija genetički izdvojenih bioloških sistema koji su međusobno potpuno ili djelomično izolirani;

imenovanje se obavlja u skladu s međunarodnim pravilima;

- "trgovina" je prodaja i kupovina, sticanje u komercijalne svrhe, izlaganje javnosti radi sticanja dobiti, korištenje u svrhu sticanja dobiti, držanje radi prodaje, nuđenje na prodaju ili prijevoz radi prodaje te najam i razmjena zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;

- "odomaćena vrsta" je vrsta na čiji je process evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama;

- "utočište za životinje" je prostor, namijenjen privremenom boravku, odnosno liječenju bolesnih ili ranjenih životinja, odbačenih mladunaca koji sami još

nisu sposobni preživjeti u prirodi, te životinja koje su bile oduzete vlasniku radi protiv-pravnog zadržavanja u zatočeništvu, nedozvoljene trgovine, izvoza, uvoza i radi drugih zakonom određenih razloga;

- "uvoz" je svako unošenje vrijednosti na carinsko područje Bosne i Hercegovine;

- "uzgoj biljaka" je uzgajanje autohtonih odomaćenih ili stranih vrsta biljaka sa namjenom dobivanja hrane, za prodaju, za ukras, za industrijske ili zdravstvene namjene, za naučno-odgojne ili naučno-istraživačke svrhe te radi očuvanja vrste;

- "uzgoj životinja" je uzgajanje (hranjenje, omogućavanje razmnožavanja, ukrštanje) autohtonih odomaćenih ili stranih vrsta životinja u prostoru odvojenom od prirode sa namjenom dobivanja hrane, radi lova, prodaje, naučno-odgojnog ili naučno-istraživačkog rada te radi očuvanja vrste;

- "ugrožene vrste" (označene posebnom oznakom (*) u Aneksu 2 Direktive o staništima) su vrste za čiju zaštitu Evropska Zajednica ima posebnu odgovornost u pogledu veličine njihovog prirodnog područja koje se nalazi unutar teritorija na koje se odnosi član 2. Direktive o staništima.

- "uzgojena životinja" je potomak roditelja uzgojenih u zatočeništvu;

- "vlažna staništa" uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sisteme i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajaćom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;

(I) Ugrožene vrste, čija se ugroženost identifikuje po osnovu kriterija Aneksa 3. Direktive o staništima;

(II) Osjetljive, tj., a za koje se vjeruje da će prijeći u kategoriju ugroženih vrsta u skoroj budućnosti ako uzročni faktori nastave s djelovanjem;

(III) Rijetke, tj., vrste sa malobrojnim populacijama, koje trenutno nisu ugrožene, ali bi mogle biti (vrste smještene unutar ograničenih geografskih područja ili koje su rijetke na većem području);

(IV) Endemske vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju iz razloga specifične prirode njihovog staništa i/ili zbog potencijalne opasnosti od njihovog iskorištavanja u njihovom staništu i/ili zbog potencijalne opasnosti iskorištavanja njihovog položaja kao zaštićene vrste.

- "Zaštićeno područje" je jasno definisan geografski prostor, prepoznat i namijenjen dostizanju dugoročne konzervacije prirode, opštekorisnih funkcija prirode, i kulturalnih vrijednosti, a kojim se upravlja legalnim i drugim efektivnim mehanizmima;

- "zahvat u prirodu" je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu, ako to djelovanje nije u cilju zaštite i očuvanja prirode;

- "zaštićene prirodne vrijednosti" su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog ovim Zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja, zaštićene biljne, i životinjske vrste i podvrste, i gljive te zaštićene

minerale i fosile;

- "zajednica" – biocenoza ili sistem populacija različitih vrsta na određenom prostoru i u određenom vremenu.

II. NADLEŽNOST

Član 9.

Poslove zaštite prirode iz nadležnosti Federacije BiH vrši Federalno ministarstvo okoliša i turizma (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Poslove zaštite prirode iz nadležnosti kantona vrši kantonalno ministarstvo nadležno za poslove okoliša i Kantonalni zavod za zaštitu prirode u okviru svoje nadležnosti utvrđene osnivačkim aktom i Statutom (u daljem tekstu: kantonalno ministarstvo i kantonalni zavod za zaštitu prirode).

Poslovi iz stava 2. ovog člana uključuju i implementaciju Strategije Bosne i Hercegovine sa akcionim planom za zaštitu biološke i pejzažne raznolikosti (u daljem tekstu: Nacionalna strategija) i Federalne strategije zaštite prirode (u daljem tekstu: Federalna strategija).

Poslove zaštite prirode iz nadležnosti općine vrše općinske službe koje se osnivaju u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave.

Član 10.

Međuentitetsko tijelo za okoliš, pored ovlaštenja utvrđenih u Zakonu o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03 i 38/09), ovlašteno je i za:

- a) koordinaciju rada po pitanjima zaštite prirode između relevantnih administrativnih tijela;
- b) protok naučnih i stručnih informacija po pitanju zaštite prirode prema nadležnim ministarstvima i drugim ministarstvima;
- c) usaglašavanje i razvoj međuentitetske saradnje na implementaciji Nacionalne strategije;
- d) koordinaciju i saradnju na uspostavi prekograničnih i međuentitetskih zaštićenih područja, proporcionalno broju zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Član 11.

Savjetodavno vijeće za okoliš uspostavljeno u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša će imati savjetodavnu ulogu i za oblast zaštite prirode u skladu sa ovim Zakonom i njegovim

provedbenim propisima.

U sastavu Savjetodavnog vijeća za okoliš potrebno je osigurati zastupljenost članova ispred institucija nadležnih za zaštitu prirode, proporcionalno broju zaštićenih prirodnih vrijednosti.

III. OČUVANJE PRIRODE

Opšte mjere

Član 12.

Zaštita prirode provodi se očuvanjem sveukupne biološke i pejzažne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom, posebnim propisima i međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Očuvanje staništa i divljih životinjskih i biljnih vrsta (biodiverziteta) znači niz mjera potrebnih za održanje ili uspostavljanje prirodnog životnog prostora (staništa) i populacija vrsta divlje flore, faune i gljiva na nivou povoljnog stanja.

U zaštićenim područjima i područjima koja pripadaju ekološkoj mreži zaštita šuma, voda i ostalih prirodnih dobara provodi se u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

Član 13.

Vlasnici i korisnici prava na prirodnim dobrima dužni su dopustiti predstavnicima organa uprave nadležnim za zaštitu prirode (u daljnjem tekstu: nadležna tijela) ili od njih ovlaštenim licima, obilazak i pregled tih prirodnih dobara u svrhu istraživanja, prikupljanja stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uslova i mjera zaštite prirode. Odredbe stava 1. ovoga člana odnose se i na zaštićene prirodne vrijednosti.

Član 14.

Radi sprječavanja nanošenja šteta na prirodi zabranjeno je na područjima izvan naselja i izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva, uređenih staza i poligona za vožnju (test vožnje, cross vožnje, off-road vožnje, sportske, takmičarske i promotivne vožnje, te njima slični oblici korištenja), voziti, parkirati ili organizirati vožnje vozilima na motorni pogon osim u slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dopuštenih djelatnosti, odnosno kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Član 15.

Na zaštićenom području nije dozvoljena prenamjena zemljišta koja nije u skladu sa dokumentima prostornog uređenja.

Član 16.

Prostornim planom može se proširiti građevinsko područje na zaštićenim prirodnim vrijednostima samo ukoliko se njima ne ugrožavaju biološka i pejzažna raznolikost zaštićenog područja i ako su iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja postojećeg građevinskog područja i postojeći infrastrukturni koridori. Građevinsko proširenje područja će biti moguće nakon urađene stručne procjene Federalnog Zavoda i nadležnih kantonalnih tijela.

Član 17.

Sredstva za zaštitu bilja smiju se koristiti samo u opravdanim slučajevima na osnovu stručnih provjera i rezultata provjere cjelokupnog stanja na ugroženim vrstama, na prirodi prihvatljiv način, uskladu sa posebnim propisima.

U cilju zaštite biološke raznolikosti i prirodnih vrijednosti Federalni ministar može predložiti nadležnom organu uprave privremenu ili trajnu zabranu korištenja određenih sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih gnojiva na pojedinim područjima ili na čitavom području Federacije BiH.

Uređenje prostora i korištenje prirodnih dobara

Član 18.

Uređenje prostora i korištenje prirodnih dobara provodi se na osnovu dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja, usklađenim sa strategijama zaštite prirode, te uslovima i mjerama zaštite prirode određenim u svrhu očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti.

Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:

- dugoročno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti;
- dugoročno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
- dugoročno osiromašenje prirodnog biljnog, životinjskog svijeta i gljiva;
- dugoročno smanjenje biološke i pejzažne raznolikosti;
- onečišćenje zraka;
- smanjenje kvaliteta življenja lokalne zajednice.

Član 19.

Sve prirodne vrijednosti koje su zaštićene do stupanja na snagu ovog Zakona, ostaju pod zaštitom.

Revizija područja koja su proglašena zaštićenim prije stupanja na snagu Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", br.33/03), bit će izvršena u cilju utvrđivanja potrebe dalje zaštite i utvrđivanja kategorija zaštite.

Za prirodne vrijednosti, za koje se u postupku revizije utvrdi da postoji potreba za daljom zaštitom, biće doneseni adekvatni akti kojim će te prirodne vrijednosti biti proglašene zaštićenim.

Provođenje revizije će vršiti Federalni zavod za zaštitu prirode (u daljem tekstu: Federalni zavod) i kantonalna ministarstva nadležna za provođenje zaštite prirode.

Član 20.

Dokumenti prostornog uređenja i planovi upravljanja, radi zaštite biološke i pejzažne raznolikosti, sadrže mjere i uslove zaštite prirode propisane ovim Zakonom i posebnim propisima.

Član 21.

Mjere i uslovi zaštite prirode iz člana 20. donose se na osnovu:

- pregleda zaštićenih i evidentiranih prirodnih vrijednosti i ekološki značajnih područja s njihovim karakteristikama i ocjenom stanja koje izrađuje Federalni Zavod i kantonalni zavodi za zaštitu prirode;
- pregleda područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
- zaštitnih mjera i razvojnih usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
- mjera za očuvanje biološke raznolikosti, posebno mjere za očuvanje tipova staništa; staništa

vrsta od interesa za EU, te staništa vrsta i podvrsta sa Crvene liste Federacije BiH;

- mjera za zaštitu specifičnih pejzaža Federacije BiH;
- kartografskog prikaza, uključujući kartu tipova staništa propisanu ovim Zakonom;
- i drugih relevantnih priloga iz dokumenata prostornog uređenja.

Vlasnici i korisnici moraju donijeti plan upravljanja prirodnim dobrima.

U postupku izrade planova upravljanja prirodnim dobrima vlasnici i korisnici prava dužni su od Federalnog i kantonalnih ministarstava pribaviti uslove zaštite prirode iz stava 1. ovog člana.

Član 22.

U postupku izrade dokumenata prostornog uređenja ministarstvo u čijoj je nadležnosti prostorni obuhvat koji je predmet prostornog planiranja izdaje uslove zaštite prirode ovisno o vrsti dokumenta prostornog uređenja.

Uslovi zaštite prirode iz stava 1. ovoga člana izdaju se nositelju izrade i izrađivaču dokumenata prostornog uređenja.

Prostorni planovi koji obuhvaćaju zaštićena područja i područja ekoloških mreža ne mogu se donijeti bez prethodne saglasnosti nadležnog ministarstva.

Član 23.

Planove upravljanja prirodnim dobrima u zaštićenim područjima vlasnici ili korisnici prava donose uz prethodnu saglasnost ministarstva u okviru čije nadležnosti se prostorno nalazi zaštićeno prirodno dobro.

Član 24.

Ako način ili obim korištenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili tipa staništa, nadležni ministar može donijeti odluku i korištenje zabraniti, ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.

Za ograničenja kojima su podvrgnuti, na osnovu odluke iz stava 1. ovog člana, vlasnici i korisnici imaju pravo na naknadu razmjerno umanjenom prihodu.

Visina naknade iz stava 2. ovog člana utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje nadležni sud. Naknada se isplaćuje na teret sredstava budžeta.

Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu i zahvati u prirodu

Član 25.

Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se procjenjuje postoji li vjerovatnost da provođenje plana, programa ili zahvata u područje ekološke mreže, samog ili s drugim planovima, programima ili zahvatima, može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže s obzirom na njenu strukturu i funkcionalnost. Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu ne provodi se ako je plan, program ili zahvat neposredno povezan s upravljanjem područjem ekološke mreže.

Član 26.

Za planirani zahvat u područje ekološke mreže, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ocjenjuje se prihvatljivost za ekološku mrežu u skladu sa ovim Zakonom.

Za zahvat za koji je Zakonom o zaštiti okoliša obavezna procjena uticaja na okoliš, glavna ocjena o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavlja se u okviru postupka procjene uticaja na okoliš.

Za planove i programe čije provođenje može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavezno se provodi ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Za planove i programe, za koje je posebnim propisom uređena obaveza strateške procjene, glavna ocjena o prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavlja se u okviru obaveznog postupka strateške procjene plana i programa.

Sadržaj, rok i način provođenja postupka ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja mreže, način utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova, način obavještanja javnosti, kao i sadržaj potvrde o prihvatljivosti zahvata, rješenja kojima se određuje provođenje postupka glavne ocjene zahvata odnosno mišljenja o obavezi provođenja glavne ocjene zahvata ministar propisuje pravilnikom.

Postupak ocjene prihvatljivosti za područje ekološke mreže sastoji se od: prethodne ocjene prihvatljivosti (u daljem tekstu: prethodna ocjena), glavne ocjene prihvatljivosti s ocjenom drugih pogodnih mogućnosti (u daljem tekstu: glavna ocjena), utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova.

Član 27.

Kada se glavna ocjena provodi u postupku procjene uticaja na okoliš u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, glavna ocjena se neće provoditi kao odvojeni postupak prema ovom Zakonu. U tom slučaju u postupku procjene uticaja na okoliš, studija mora sadržavati sve podatke propisane za glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu sa pravilnikom iz člana 26., stav 5. ovog Zakona.

Član 28.

Ako se ocjenom o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu utvrdi da planirani zahvat ima štetan uticaj na mrežu i da nema drugih pogodnih mogućnosti, zahvat se ipak može provesti ako postoje imperativni razlozi prevladavajućeg javnog interesa.

Zainteresirana strana ili stranka u postupku može Federalnom ministarstvu podnijeti zahtjev za pokretanje postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova.

Ako se utvrdi postojanje prevladavajućeg javnog interesa iz stava 1. ovog člana, Federalno ministarstvo donosi rješenje o dozvoli provođenja planiranog zahvata. Rješenjem se utvrđuju kompenzacijski uslovi u svrhu očuvanja opšte povezanosti ekološke mreže.

Ako se kompenzacijski uslovi iz stava 3. ovog člana odnose na međunarodno ekološki značajno područje Federalno ministarstvo će o kompenzacijskim uslovima obavjestiti Evropsku komisiju.

Ako se ne utvrdi postojanje prevladavajućeg javnog interesa, Federalno ministarstvo će rješenjem odbiti zahtjev za provođenje zahvata.

Izuzetno, ako se na području ekološke mreže nalazi tip staništa i/ili svojta iz Liste ugroženih i značajnih tipova staništa i svojti, prevladavajući javni interes zbog kojega se prihvata planirani zahvat može se odnositi samo na zaštitu zdravlja ljudi i javnu sigurnost, ili na uspostavljanje bitno povoljnijih uslova od primarne važnosti za okoliš, ili na druge imperativne razloge prevladavajućeg javnog interesa, o čemu rješenje donosi Vlada Federacije BiH uz sudjelovanje javnosti. Rješenjem se utvrđuju kompenzacijski uslovi u svrhu očuvanja povezanosti ekološke mreže. Ako se utvrdi postojanje drugih imperativnih razloga prevladavajućeg interesa, a planirani zahvat će imati štetan uticaj na međunarodno ekološki značajno područje, Vlada Federacije BiH može odobriti zahvat samo uz prethodno pribavljeno mišljenje Evropske komisije.

Izuzetno, kada se u skladu sa Zakom o zaštiti okoliša provodi procjena uticaja na okoliš, o prevladavajućem javnom interesu i kompenzacijskim uslovima ne donosi se rješenje u skladu sa ovim Zakonom, već mišljenja koja su obavezujuća u postupku procjene uticaja na okoliš. Popis iz stava 6. ovog člana donosi federalni ministar.

Član 29.

Ako mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za gradnju građevina i izvođenje drugih radova i zahvata na zaštićenom području utvrđenom posebnim propisom, kao i za zahvate za koje je propisana procjena uticaja na okoliš, odnosno ocjena prihvatljivosti zahvata za prirodu u skladu sa ovim Zakonom ili posebnim propisom, te za zahvate u prostoru koji obuhvaćaju područja dva ili više kantona, za koje je propisano izdavanje urbanističke saglasnosti, Federalno ministarstvo ili nadležno kantonalno ministarstvo utvrđuje obaveznu procjenu utjecaja na okoliš za namjeravani zahvat. Nadležna ministarstva iz stava 1. ovog člana dužna su okončati postupak u roku koji je određen Zakonom o zaštiti okoliša Federacije Bosne i Hercegovine.

Građevinska dozvola može se izdati, a izvođenje drugih radova dopustiti, ako nadležna ministarstva prostornog uređenja daju saglasnost da je glavni projekt ili druga dokumentacija izrađena u skladu s uslovima i mjerama zaštite prirode.

Nadležna ministarstva dužna su dati saglasnost u roku od 30 dana.

Nadležna ministarstva iz stava 1. ovog člana, neće dati saglasnost o upotrebi građevine ako u toku rada komisija za tehnički pregled utvrdi da građevina, u pogledu zaštite prirode, nije izgrađena u skladu s glavnim projektom za koji je izdata saglasnost.

Ako glavni projekat nije urađen u skladu sa uslovima i mjerama zaštite prirode nadležni organ će uputiti podnosioca zahtjeva da izradi novi glavni projekat koji će biti usklađen sa uslovima i mjerama zaštite prirode.

Ublažavanje štetnih posljedica na prirodu nastalih zahvatima u prirodu ili korištenjem prirodnih dobara

Član 30.

Kompenzacijski uslovi se utvrđuju u cilju ublažavanja ili nadomještanja predvidivih oštećenja prirode.

Kompenzacijski uslovi određuju se ovisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju prirode te mogućnosti povrata u doprirodno stanje.

Pri izboru kompenzacijskog uslova prednost ima nadoknađivanje područjem koje ima ista ili slična obilježja prirode za koju se provodi kompenzacija, a kojim se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže.

Oblici kompenzacijskih uslova su:

- uspostavljanje kompenzacijskog područja, koje ima obilježja prirode slična onim kakva postoje u prirodi u kojoj se namjerava izvršiti zahvat;
- uspostavljanje drugog područja značajnog za očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti, odnosno za zaštitu prirodnih vrijednosti;
- plaćanje novčanog iznosa u vrijednosti prouzročеног оштеćenja prirode u slučaju da nije moguće provesti sanacijske ili druge kompenzacijske uslove.

Obračun visine novčanog iznosa iz stava 4. alineja 3. ovoga člana za zaštićene prirodne vrijednosti kategorija I. i II. iz člana 134. ovog Zakona, propisat će Federalno ministarstvo provedbenim propisom.

Novčani iznos iz stava 5. ovog člana uplaćuje se u korist Fonda za zaštitu okolišu. Oblik kompenzacijskih uslova za planirani zahvat u prirodu, te način njegovog izvođenja utvrđuje Federalno ministarstvo.

Član 31.

Ako se zahvat u prirodu ili korištenje prirodnih dobara izvede suprotno izdatim uslovima zaštite prirode, te zbog toga nastanu nedopuštena oštećenja prirode, nosilac zahvata odnosno korištenja prirodnih dobara dužan je bez odgađanja i na vlastiti trošak otkloniti štetne posljedice svog djelovanja, a najkasnije u roku koje odredi nadležno ministarstvo.

Ako nosilac zahvata u prirodu, odnosno korištenja prirodnih dobara ne otkloni štetne posljedice svog djelovanja u skladu sa stavom 1. ovog člana, te zbog toga nastanu oštećenja prirode na ekološki značajnim područjima, zaštićenim područjima, područjima obuhvaćenim ekološkom mrežom ili drugim prirodnim vrijednostima, Federalno ministarstvo rješenjem određuje kompenzacijski uslov i iznos naknade štete zbog oštećenja nanesenih prirodi.

Rješenje se upućuje nosiocu zahvata, odnosno korisniku prirodnih dobara koji je dužan postupiti u skladu s istim i članom 28. ovog Zakona.

Član 32.

Zahvati u prostoru planiraju se i izvode na način da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja pejzaža i pejzažna raznolikost.

Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati očuvanje specifičnih pejzaža Federacije BiH te održavanje bioloških, ekoloških, geoloških i kulturnih vrijednosti koje određuju njegov značaj i estetski doživljaj.

Pejzaži

Član 33.

Pejzaži se prema svojim karakteristikama i vrijednostima razvrstavaju u pejzažne tipove. Pejzažni tipovi klasificiraju se prema izrazitim, prepoznatljivim i jedinstvenim obilježjima, koja izražavaju raznolikost kulturne i prirodne baštine.

Pejzažne tipove utvrđuje nadležni ministar na prijedlog Federalnog zavoda.

Lista pejzažnih tipova iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenim novinama".

Za utvrđene pejzažne tipove proučavaju se i analiziraju njihova svojstva, osjetljivost i ugroženost, te prate i bilježe promjene značajnih i karakterističnih obilježja.

Pod značajnim i karakterističnim obilježjima pejzaža razumijevaju se, u smislu ovog Zakona, dijelovi prirode karakteristični za određene pejzažne tipove ili umjetne dijelove pejzaža koje imaju prirodnu, historijsku, kulturnu, naučnu ili estetsku vrijednost.

Praćenje stanja značajnih i karakterističnih obilježja pejzaža obavljaju nadležna tijela kantona, u saradnji sa Federalnim Zavodom i kantonalnim zavodima.

Član 34.

Zavod vrednuje pejzažne tipove na osnovu stručnog mišljenja, uz uvažavanje mišljenja javnosti.

Naročito vrijedne pejzaže te mjere za očuvanje pejzažnih tipova utvrđuje Federalno ministarstvo nakon pribavljenog mišljenja Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Posebno vrijedni pejzaži uživaju zaštitu kao zaštićene prirodne vrijednosti u skladu sa ovim Zakonom.

Vrste pejzaža i mjere iz stava 2. ovog člana unose se u dokumente prostornog uređenja i planova upravljanja prirodnim dobrima.

Pojedini posebno vrijedni pejzaži mogu se posebno zaštititi kao prirodne vrijednosti u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Član 35.

Istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju pejzažne vrijednosti prostora.

Štetne posljedice za pejzaž koje bi mogle nastati eksploatacijom mineralnih sirovina izbjegavaju se izborom najpovoljnije lokacije, tipa i obima namjeravanog zahvata.

Štetne posljedice za pejzaž, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanjaju se sanacijom kopa, odnosno uređenjem cjelokupnog eksploatacijskog polja, oblikovanjem prema stanju prirode u svrhu uspostavljanja

doprirodnog pejzaža ili pripreme tog prostora za druge namjene prihvatljive za prirodu.

Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.

Ekosistemi

Član 36.

Zaštita ekosistema ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom tipova staništa. Federalni zavod u saradnji sa nadležnim kantonalnim tijelima uprave prati stanje (monitoring) sistema ekološke mreže ugroženih ekosistema, tipova staništa i zaštićenih dijelova prirode u skladu sa ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 37.

Očuvanje biološke raznolikosti šumskih ekosistema obavlja se u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

Očuvanje biološke raznolikosti šuma u upravljanju šumama osigurava se na načelima održivog razvoja, te gdje je moguće održavanje prirodnog sistema vrsta i njihove prirodne obnove.

Upravljanje šumama u smislu stava 2. ovog člana provodi se prema posebnom propisu. Šumskim ekosistemima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se u skladu sa ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 38.

Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uslovi staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni bliske metode.

Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano uz uslov da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki tipovi staništa.

Raspored i broj ugroženih šumskih tipova staništa utvrđuje se pri izradi planskih dokumenata za upravljanje šumama određenog područja na osnovu karte tipova staništa.

Član 39.

Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, dopušteno je korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja.

Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće ekonomske štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo za zaštitu bilja, mogu se koristiti hemijska sredstva za zaštitu bilja na osnovu prijedloga Federalnog ministarstva.

Član 40.

Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih stabala, posebno stabala s dupljama, utvrđen uslovima zaštite prirode koji su sastavni dio šumskoprivrednih osnova.

Prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumskoprivrednim osnovama radi očuvanja biološke raznolikosti.

Radi obogaćivanja biološke i pejzažne raznolikosti, u upravljanju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.

U upravljanju šumama potrebno je osigurati produženje sječive zrelosti autohtonih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste.

Član 41.

Krški ekosistemi predstavljaju bogatstvo globalnog nivoa vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti, i prirodne su vrijednosti u smislu ovog Zakona.

Planovima upravljanja prirodnim dobrima u krškom području utvrđuje se mogući uticaj na krški ekosistem.

Član 42.

Prijevoz opasnih materija na krškom području podliježe ograničenjima i zabranama u skladu sa posebnim propisima.

Član 43.

Radi izuzetne osjetljivosti podzemnih životinjskih vrsta i staništa, fizička i pravna lica u obavljanju djelatnosti, dužne su posebnu pažnju posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja u skladu sa posebnim propisima i ovim Zakonom.

Član 44.

Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona i treba da uživaju posebne zaštitne mjere ako se nalaze u zaštićenim područjima kategorija I i II, u skladu sa

članom 134. ovog Zakona.

Speleološki objekti koji se nalaze u zaštićenim područjima kategorija III, IV, V i VI, u skladu sa članom 134. ovog Zakona, su u nadležnosti kantonalnih ministarstava.

Za speleološke objekte izrađuje se Katastar kao dio jedinstvenog katastra.

Katastar uspostavlja i vodi Federalni zavod. Uslove i način vođenja Katastra propisat će Federalni ministar pravilnikom.

U Katastar se unosi:

- inventarizacija njihovih biospeleoloških karakteristika;
- situacijska karta i tlocrt objekta;
- katastarska oznaka;
- podaci o vlasniku, odnosno korisniku prava na nekretnini (zemljištu);
- vrednovanje sa gledišta zaštite prirode;
- utvrđivanje stanja i ugroženosti;
- zaštitno područje na nadzemlju svakog speleološkog objekta te ograničenja koja se odnose na ta područja;
- druge odlike i podatke od značaja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke odlike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).

Otkriće svakog speleološkog objekta ili njihovoga dijela prijavljuje se Federalnom ministarstvu i kantonalmom ministarstvu u roku od 15 dana.

Za daljnje postupanje s otkrivenim speleološkim objektom nadležno ministarstvo izdaje rješenje uz prethodno pribavljeno mišljenje Federalnog zavoda i kantonalnih zavoda za zaštitu prirode u roku od 30 dana od dana prijave otkrića navedenog speleološkog objekta.

Ako nadležna ministarstva ne izdaju rješenje u roku iz stava 6. ovog člana smatra se da istraživanje i zaštita otkrivenog objekta nije potrebna, a pravna ili fizička osoba može nastaviti s izvođenjem radova ili zahvata u skladu sa posebnim propisom.

Član 45.

Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi spiljski nakit i podzemni živi svijet, fosilne, arheološke i druge nalaze, te mijenjati uvjete staništa u objektu, njegovom nadzemlju i neposrednoj blizini.

Za speleološke objekte na području prirodnih vrijednosti iz kategorije I. i II., u skladu sa članom 134. ovog Zakona, Federalni ministar pravilnikom propisuje uslove zaštite prirode.

Za speleološke objekte na području prirodnih vrijednosti iz kategorija III, IV, V i VI, u skladu sa članom 134. ovog Zakona, nadležni ministar pravilnikom propisuje uslove zaštite prirode.

Član 46.

U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova na području prirodnih vrijednosti iz kategorije I. i II., u skladu sa članom 134. ovog Zakona, od organa upravljanja zaštićenim područjem, je potrebno dobiti dozvolu za:

- organizovano posjećivanje, korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
- otvaranje i/ili zatvaranje ulaza/izlaza u/na speleološkom objektu, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakog podzemnog objekta;
- obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;
- ronjenje u speleološkom objektu;
- snimanje filmova ili fotografiranje pomoću elektroničke opreme u speleološkom objektu;
- sve ostale radnje i zahvate koji utiču na osnovna obilježja, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

Rješenje o dozvoli sadrži vremenski period istraživanja i uslove zaštite prirode.

Član 47.

Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dozvoljene svrhe obavlja se na osnovu Plana upravljanja i programa, nadležnog organa koji upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti.

Program iz stava 1. ovog člana sadrži mjere zaštite speleološkog objekta, uslove za razgledavanje i mjere zaštite posjetilaca.

Član 48.

Ako speleološkim objektom u zaštićenom području ne upravlja javna ustanova koja upravlja tim zaštićenim područjem, ili ako ga ne koristi vlasnik ili korisnik prava na zemljištu gdje se nalazi speleološki objekt, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe nadležno ministarstvo može dati prijedlog za koncesiju na osnovu odobrenog programa posjećivanja i razgledavanja.

Postupak davanja koncesije provodi se prema odredbama Zakona o koncesijama i ovog Zakona.

Član 49.

Vlasnik ili korisnik prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpiti ulaz, sprječavati njegovo korištenje na dopušten način, te je dužan omogućiti pristup i razgledanje tog objekta u dozvoljene svrhe.

Vlasnik i korisnik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ima pravo na

naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u korištenju speleološkog objekta razmjerno umanjenom prihodu. Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje nadležni sud. Naknada se isplaćuje iz budžeta Federacije BiH, odnosno budžeta kantona ili Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH.

Ako se za korištenje speleološkog objekta izda koncesija, vlasniku za ograničenja kojima je podvrgnut koncesionar plaća naknadu u visini koja se utvrđuje u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Član 50.

Očuvanje biloške raznolikosti vodnih i o vodi ovisnih ekosistema obavlja se u skladu sa ovim Zakonom i Zakonom o vodama Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/06).

Sva prirodna jezera i bare, sve lokve u priobalju veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, izvori, ponori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovog Zakona.

Član 51.

Količinu vode u vlažnim staništima koja je neophodna za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti, određuje nadležni ministar uz prethodno pribavljenu saglasnost organa uprave nadležnog za vode, a na osnovu studije o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima, koju izrađuje Federalni zavod ili kantonalni zavodi u saradnji s pravnom osobom za obavljanje poslova upravljanja vodama. Nadležni organi u sklopu svoga djelokruga, te pravna i fizička lica u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati ekološki prihvatljiv protok vode u vlažnim staništima.

Član 52.

Očuvanje biološke raznolikosti voda u upravljanju vodama osigurava se na načelima održivog razvoja, te gdje je moguće, održavanja prirodnog sistema i njihove obnove. Upravljanje vodama u smislu stava 1. ovog člana provodi se prema posebnim propisima.

Član 53.

Aktivnostima na vodi i u vodi ne smiju se ugrožavati, oštećivati a niti uništavati vodena staništa.

Očuvanje biološke raznolikosti voda osigurava se provođenjem mjera za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju, te mjerama za očuvanje divljih vrsta/podvrsta.

Član 54.

Vodnim ekosistemima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se u skladu sa posebnim propisima, kantonalnim i ovim Zakonom.

Član 55.

Ako to zahtijeva zaštita pojedinih strogo zaštićenih vrsta ili tipova staništa nadležni ministar može donijeti odluku, po prethodno pribavljenoj saglasnosti nadležnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, te privremeno ili trajno izuzeti od ribolova i drugih upotreba dijelove vode i vodenih ekosistema.

Član 56.

Radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve). Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stava 1. ovog člana, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i pejzažnu raznolikost.

Član 57.

U dokumentima prostornog uređenja, ovisno o vrsti planova, radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti unutar planiranih građevinskih područja, potrebno je osigurati međusobnu povezanost istih tipova staništa, čuvati postojeće i vještački stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice, te druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

IV. TIPOVI STANIŠTA I EKOLOŠKI ZNAČAJNA PODRUČJA

Član 58.

Propisom Vlade Federacije BiH će biti uspostavljena Evropska ekološka mreža posebno zaštićenih područja pod nazivom Natura 2000. Mreža složena od tipova staništa i staništavrsta omogućiti će održanje tipova prirodnih staništa, ili tamo gdje je potrebno uspostavljanje povoljnog stanja zaštite unutar njihovog prirodnog područja. Mreža Natura 2000 uključiti će posebno zaštićena područja u skladu sa Direktivom o pticama. Vlada Federacije BiH će doprinijeti kreiranju Nature 2000 u visini zastupljenosti na teritoriji Federacije BiH tipova staništa i staništa vrsta na koje se odnosi stav 1. ovog člana. Vlada Federacije BiH će odrediti mjesta i posebno zaštićena područja vodeći računa o ciljevima postavljenim u stavu 1. ovog člana. Vlada Federacije BiH će odrediti posebno zaštićena "IBA" područja prema standardima struke. Ekološko jedinstvo Nature 2000, može se unaprijediti očuvanjem i razvojem oblika pejzaža koji su od posebnog značaja za divlje biljne i životinjske vrste.

Član 59.

Vlada Federacije BiH će uredbom na osnovu uspostavljenih kriterija Direktive o očuvanju staništa i divljih životinjskih i biljnih vrsta i dostavljenih relevantnih naučnih informacija sačiniti listu tipova staništa i vrsta koja su rasprostranjena na teritoriji Federacije BiH. Lista se može dopunjavati. Za životinjske vrste koje se rasprostiru na većem teritoriju, ta će se mjesta podudarati s mjestima unutar prirodnog područja tih vrsta, na kojima vladaju ekološki faktori neophodni za njihov život i reprodukciju u skladu sa Naturom 2000. Kada se identifikuje mjesto od značaja za EU, Vlada Federacije BiH će označiti to područje kao posebno zaštićeno područje, a najkasnije u roku od šest godina. Vlada Federacije BiH će uspostaviti prioritete u pogledu važnosti mjesta za:

- održanje i uspostavu povoljnog stanja tipova staništa i vrsta,
- jedinstvo Nature 2000,
- te u pogledu prijetnji degradacijom i uništavanjem kojima su područja izložena.

Kada se područje uvrsti u Listu od značaja za Evropsku uniju na njega će se primjenjivati odredbe člana 60., stav 2.,3. i 5.

Član 60.

Ako su staništa dio posebno zaštićenog područja, Vlada Federacije BiH će propisati potrebne zaštitne mjere zajedno sa planom upravljanja koji je posebno napravljen za ta područja, ili koji je integriran u druge razvojne planove, zakonske, administrativne ili ugovorne mjere koje odgovaraju ekološkim potrebama navedenih staništa.

Vlada Federacije BiH će u posebno zaštićenim područjima propisati odgovarajuće mjere da bi se izbjegla pogoršanja staništa i staništa vrsta, kao i izbjegavanje uznemiravanja vrsta za koje je područje označeno, ukoliko takva uznemiravanja mogu imati značajne posljedice.

Svaki plan ili projekt koji nije direktno povezan ili koji nije nužan za upravljanje područjem ali je vjerovatno da ima značajan uticaj na to, bilo samostalno ili u kombinaciji s drugim planovima ili projektima, bit će podložan odgovarajućim procjenama o njegovom uticaju na područje u pogledu zaštitnih ciljeva.

U pogledu zaključaka procjene uticaja na područje nadležni organ uprave prihvatit će plan ili projekat nakon što se uvjeri da neće negativno uticati na očuvanje dotičnog područja, a nakon što su po potrebi proveli javnu raspravu.

Pored postojanja procjena o negativnim implikacijama na područje i u odsutnosti alternativnih rješenja, plan ili projekat se može realizirati iz razloga koji su od javnog interesa, uključujući one socijalne i ekonomske prirode, a Federacija BiH će poduzeti kompenzacijske mjere neophodne za osiguranje sveobuhvatnosti Nature 2000.

Kada su u pitanju područja na kojima se nalaze zaštićenih tipovi staništa i/ili zaštićene vrste, jedina razmatranja koja se mogu otvoriti odnose se na ljudsko zdravlje ili javnu sigurnost, na korisne posljedice od primarnog značaja za okoliš.

Član 61.

U područjima gdje su mjere koje zavise o sufinansiranju od EU odgođene, Vlada Federacije BiH će se suzdržati od primjene bilo kakvih mjera koje bi mogle rezultirati ugrožavanjem tih područja.

Član 62.

Vlada Federacije BiH će, tamo gdje to bude potrebno, u svojim planovima o korištenju zemljišta i politici razvoja, a posebno u pogledu poboljšanja ekološke koherencije u mreži Natura 2000., podsticati upravljanje sadržajima pejzaža koji su od posebnog značaja za divlje biljke, životinje.

Sadržaji pejzaža su oni koji su, svojom vrijednošću linearnih i postojanih (neprekinutih) struktura (kao što su rijeke sa svojim obalama ili tradicionalnim sistemom za obilježavanje granica polja) ili njihovom funkcijom umrežavanja (kao što su ribnjaci ili gajevi), neophodne za migraciju, rasprostiranje i genetičku razmjenu divljih vrsta.

Član 63.

Federalno ministarstvo će preuzeti obavezu nadzora stanja očuvanosti staništa, s posebnim naglaskom na prioritetne tipove staništa i prioritetne vrste. Federalni ministar će donijeti provedbeni propis koji će sadržavati mjere i način provođenja nadzora.

Član 64.

Očuvanje ekološkog sistema osigurava se očuvanjem tipova staništa u povoljnom stanju.

Tipovi ugroženih staništa su tipovi staništa koji su utvrđeni Crvenom listom staništa

Federacije BiH, a odnose se na:

- Staništa u opasnosti od nestajanja unutar njihovog prirodnog područja;
- Staništa sa malim prirodnim područjem, koje je proizašlo iz njihovog sužavanja ili je rezultat njihovog prirodnog stanja;
- Staništa koja su specifični primjeri jedne ili više tipičnih prirodnih vrijednosti.

Određeni tip staništa je u povoljnom stanju, ako:

- je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
- postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerovatno održati, specifična struktura i funkcije neophodne za njegov dugoročni opstanak;
- je zagarantovano povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Crvenu listu staništa donosi Federalni ministar na osnovu naučno utvrđenih stručnih podloga.

Crvena lista se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 65.

Tipovi staništa se identificiraju i kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati.

Ugroženi tipovi staništa su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak.

Područja ugroženih i rijetkih tipova staništa su ekološki značajna područja u smislu ovog Zakona.

Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti tipova staništa, vrste tipova staništa, te ugrožene i rijetke tipove staništa utvrdit će Federalni ministar pravilnikom.

Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavlja Federalni zavod i nadležna kantonalna ministarstva.

Član 66.

Mjere za očuvanje tipova staništa u povoljnom stanju propisat će Federalni ministar pravilnikom nakon pribavljenoj saglasnosti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Mjere za očuvanje tipova staništa u povoljnom stanju unose se u dokumente prostornog uređenja i planove upravljanja zaštićenim prirodnim područjima.

Pravna i fizička lica koje obavljaju djelatnosti na području tipova staništa dužne su provoditi propisane mjere u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 67.

Ekološki značajna područja su:

- područja tipova staništa koja su biološki izuzetno raznovrsna ili dobro očuvana, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta i drugih ekoloških sistema koji su međunarodno značajni po mjerilima međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica, ili koja drugačije doprinose očuvanju biološke raznolikosti;
- područja stanišnog tipa, koja značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže jer čine dijelove ekološke mreže;
- područja ugroženih i rijetkih tipova staništa;
- očuvane šumske cjeline;
- staništa vrsta zaštićenih na osnovu međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica;
- selidbeni putevi životinja;
- ekološki koridori;
- područja koja bitno doprinose genetskoj povezanosti populacija bioloških vrsta.

Ekološka područja od značaja za EU su ona koja u biogeografskim regijama kojima pripada, značajno doprinose održanju ili obnavljanju "povoljnog stanja" u očuvanju tipova staništa koja značajno doprinose koherenciji ekološke mreže Natura 2000. i/ili koja doprinose očuvanju biološke raznolikosti unutar dotične regije ili regija.

Sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njeni dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.

Ekološki značajna područja, ekološku mrežu i system ekoloških koridora propisati će Vlada Federacije BiH, na prijedlog Federalnog ministarstva uz stručno mišljenje Federalnog zavoda i nadležnih kantonalnih tijela.

Član 68.

Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uslova zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti u

skladu sa odredbama ovog Zakona.

Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.

Član 69.

Međunarodno ekološki značajno područje je ono područje koje na osnovu međunarodnih standarda utvrdi Vlada Federacije BiH te osigura zaštitu određenim režimom zaštite, u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Upravljanjem međunarodno ekološki značajnim područjem iz stava 1. ovog člana osigurava se očuvanje i poboljšanje njegovih svojstava koja su najznačajnija za očuvanje povoljnog stanja stanišnog tipa ili divlje vrste.

Radi zaštite međunarodno ekološki značajnih područja i poboljšanja povezanosti ekološke mreže, čuvaju se i razvijaju obilježja koja su najvažnija za očuvanje povoljnog stanja vrsta zaštićenih na osnovu međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica i koji su na snazi.

Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području.

V. VRSTE I PODVRSTE

Opšte mjere

Član 70.

Divlje vrste i podvrste biljaka, gljiva i životinja (u daljem tekstu: divlje vrste/podvrste) čine:

- živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživećih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci;
- njihovi razvojni oblici (jaja, larve, kukuljice, sjemenke, plodovi, miceliji i dr.);
- njihovi dijelovi;
- i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je istrijebiti autohtonu divlju vrstu/podvrstu.

Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih vrsta/podvrsta, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uslove u mjeri u kojoj bi vrsta postala ugrožena.

Član 71.

Zabranjeno je:

- namjerno uznemiravati divlje životinje, ili ih hvatati, ozljeđivati ili ubijati;
- namjerno uklanjati divlje biljke i gljive iz njihovih staništa, smanjivati njihove populacije, ili ih na bilo koji način uništavati;
- namjerno oštećivati ili uništavati staništa divljih vrsta.

Član 72.

Prilikom izvođenja zahvata u prirodi i korištenja prirodnih dobara kojima se zadire u staništa divljih vrsta/podvrsta, primjenjuju se načini, metode i tehnička sredstva koja neće ugroziti dobro stanje vrsta/podvrsta.

Federalni ministar, uz prethodno pribavljenu saglasnost Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, propisat će pravilnikom načine, metode i tehnička sredstva iz stava 1. ovog člana koji najmanje ometaju divlje vrste/podvrste ili staništa njihovih populacija, te ograničavanje zahvata u staništa populacija životinjskih vrsta u vremenu koje se poklapa s njihovim životno značajnim razdobljima.

Član 73.

Javne ceste, drugi putevi ili druge građevine koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se omogući sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima, monitoringom utvrđenih.

Izgrađeni prijelazi kojima se osigurava nesmetano i sigurno prelaženje divljih životinja uživaju zaštitu kao prirodne vrijednosti.

Mjere zaštite, subjekte odgovorne za provođenje zaštite i način održavanja prijelaza iz stava 2. ovog člana Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Član 74.

Stubovi, vjetroelektrane i tehničke komponente nadzemnih električnih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog i fizičkog udara.

Na stubovima, vjetroelektranama i tehničkim komponentama koji su izgrađeni prije stupanja na snagu ovog Zakona, i koji u visokom nivou ugrožavaju ptice, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona provest će se neophodne mjere radi zaštite ptica od strujnog i fizičkog udara.

Odredbe stava 1. i 2. ovog člana ne odnose se na gornje vodove željeznica.

Tehničke uslove izgradnje stubova, vjetroelektrana i tehničkih komponenti nadzemnih

električnih vodova Federalni ministar nadležan za poslove energije će propisati pravilnikom uz saglasnost Federalnog ministra nadležnog za poslove okoliša.

Član 75.

Ako se korištenje biljaka, gljiva i životinja provodi na osnovu planova upravljanja i korištenja prirodnim dobrima ili posebnih propisa, održivo upravljanje tim divljim vrstama/ podvrstama se osigurava tako da se u planovima upravljanja i korištenja uvažavaju principi ekosistemskog pristupa i principa održive upotrebe resursa i uvažavaju odlike ekološkog sistema i biogeografske odlike vrste/podvrste ili populacije koji su važni za očuvanje dobrog stanja vrste.

Za skupljanje biljaka, gljiva i njihovih dijelova, te hvatanje ili ubijanje životinja, koje pripadaju kategoriji zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa, ako nije ovim ili drugim zakonom drugačije propisano, potrebno je dobiti dozvolu ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša. Dozvola se izdaje rješenjem.

Radnje iz stava 2. ovog člana mogu se obavljati uz prethodnu saglasnost vlasnika ili korisnika prava na prirodnim dobrima.

Podnosilac zahtjeva može biti svako pravno i fizičko lice.

Ako način ili obim korištenja biljaka, gljiva ili životinja koje pripadaju kategoriji zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, neposredno ugrožava povoljno stanje vrste, ministar će ograničiti ili privremeno zabraniti korištenje.

Član 76.

Pravna i fizička lica dužna su prijaviti nadležnom ministarstvu istraživanja koja obavljaju na komponentama prirode u Federaciji BiH.

Biljke, gljive i njihovi dijelovi, odnosno životinje i njihovi dijelovi koji ne predstavljaju zaštićenu prirodnu vrijednost u smislu ovog Zakona mogu se iznositi iz Federacije BiH u naučno istraživačke svrhe uz dozvolu Federalnog ministarstva uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnih institucija Bosne i Hercegovine. Dozvola se daje rješenjem.

Naučna istraživanja iz stava 1. ovog člana mogu se obavljati na zemljištu ili vodenoj površini uz prethodnu saglasnost vlasnika ili korisnika prava.

Pravno ili fizičko lice koje je obavilo naučna istraživanja dužno je o rezultatima istraživanja obavjestiti nadležno ministarstvo u roku od 60 dana od dana završetka istraživanja, pod prijetnjom sankcije.

Član 77.

Zabranjena je introdukcija (unošenje) stranih vrsta/podvrsta u prirodu na područje Federacije BiH.

Zabranjena je introdukcija alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribogjilišta u druga vlažna staništa.

Izuzetno, introdukcija iz stava 1. ovoga člana je dopuštena ako je naučno i stručno osnovana i prihvatljiva s gledišta zaštite prirode, stručnog mišljenja naučnog tijela i održivog upravljanja. Nadležno ministarstvo izdaje dozvolu iz stava 3. ovog člana na osnovu studije o procjeni rizika introdukcije na prirodu, i uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Dozvola se daje rješenjem.

Način provođenja procjene rizika i izrade studije procjene rizika uvođenja, ponovnog uvođenja i uzgoja, postupak izdavanja dozvole Federalni ministar će propisati pravilnikom. Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene rizika introdukcije na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Ne smatra se introdukcijom uzgoj alohtonih divljih vrsta/podvrsta u kontroliranim uvjetima koji onemogućavaju unošenje u prirodu.

Član 78.

Radi sprečavanja nenamjernog unošenja alohtonih vrsta/podvrsta na području Federacije BiH, Federalni ministar će, uz saglasnost Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, pravilnikom propisati mjere preventivne zaštite.

Ako dođe do nenamjernog unošenja alohtonih vrsta/podvrsta na područje Federacije BiH, ili ako postoji opravdana sumnja da će doći do takvog unošenja, Federalni ministar će propisati mjere postupanja u cilju uništavanja unešenih ili sprečavanja unošenja novih alohtonih vrsta/podvrsta.

Član 79.

Reintrodukcija (ponovno naseljavanje) nestalih divljih vrsta/podvrsta u prirodu na području Federacije BiH može se obavljati uz dozvolu Federalnog ministarstva, koja se izdaje na osnovu studije o procjeni rizika ponovnog uvođenja na prirodu, uz prethodno pribavljenu saglasnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene utjecaja reintrodukcije na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Član 80.

Vlada Federacije BiH će donijeti uredbu kojom se utvrđuju neophodne mjere za uspostavu stroge zaštite životinjskih vrsta unutar njihovog prirodnog područja rasprostranjenosti, zabranjujući:

- (a) sve oblike namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini;
- (b) namjerno uznemiravanje tih vrsta, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracija;
- (c) namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine;
- (d) oštećivanje ili uništavanje mjesta za razmnožavanje ili odmor.

Za ove vrste, Vlada Federacije BiH će zabraniti držanje, prijevoz i prodaju ili razmjenu, i nuđenje na prodaju ili razmjenu vrsta uzetih iz divljine.

Zabrana iz stava 1. (a) i (b) i stava 2. ovog člana odnosi se na sve faze života životinja na koje se odnosi ovaj član.

Vlada Federacije BiH će ustanoviti sistem monitoringa slučajnog hvatanja i ubijanja životinjskih vrsta.

Prema sakupljenim podacima, Vlada Federacije BiH će preduzeti dalja istraživanja ili zaštitne mjere koje su potrebne da slučajno hvatanje i ubijanje ne bi imalo negativan uticaj na dotične vrste, a na način povećane kontrole na terenu od strane inspektora.

U slučaju kršenja navedenih zabrana i nastanka štete, Vlada Federacije BiH će radi naknade štete utvrditi odštetni cjenovnik, koji će sadržavati način naknade iznosa štete.

Član 81.

Federalno ministarstvo će propisati potrebne mjere uspostavljanja sistema stroge zaštite divljih vrsta, zabranjujući:

- (a) namjerno branje, skupljanje, sječa, iskopavanje ili uništavanje tih biljaka unutar njihovog prirodnog područja u divljini;
- (b) držanje, prijevoz i prodaju ili razmjenu ili nuđenje na prodaju ili razmjenu primjeraka tih vrsta uzetih iz divljine, osim onih koji su uzete na način utvrđen ovim Zakonom.

Član 82.

Ako, u skladu s nadzorom, Federalno ministarstvo smatra da je potrebno, preduzet će mjere koje će osigurati da je uvođenje u divljinu primjeraka divljih biljnih i životinjskih vrsta kao i njihovo korištenje u podudarnosti s održavanjem povoljnog stanja očuvanosti.

Tamo gdje se smatra da su takve mjere potrebne, one će uključivati kontinuirani nadzor. Takve mjere mogu uključivati naročito:

- propise koji se odnose na pristup određenom području,
- privremenu ili lokalnu zabranu uzimanja primjeraka iz divljine i iskorištavanje određene populacije,

- reguliranje perioda i/ili metoda uzimanja primjeraka,
- primjenu, kada se uzimaju primjerci, lovnih i ribolovnih pravila koja vode računa o zaštiti dotične populacije,
- uspostavu sistema licenci za uzimanje primjeraka, ili uvođenje kvota,
- regulativu koja se odnosi na kupovanje, prodaju, nuđenje na prodaju, držanje zbog prodaje ili prijevoz zbog prodaje primjeraka,
- uzgoj u zarobljeništvu životinjskih vrsta kao i umjetno razmnožavanje biljnih vrsta, u strogo kontroliranim uslovima, s razlogom ograničavanja uzimanja primjeraka iz divljine,
- procjene uticaja prihvaćenih mjera.

Član 83.

U pogledu branja, hvatanja ili ubijanja divljih biljnih i životinjskih vrsta i u slučajevima gdje je primijenjeno ograničenje za branje, hvatanje ili ubijanje vrsta, Federalno ministarstvo će zabraniti upotrebu svih sredstava koji su sposobni uzrokovati lokalni nestanak, ili ozbiljno ugroziti, populaciju dotičnih vrsta, a posebno:

- (a) upotrebu sredstava hvatanja ili ubijanja;
- (b) bilo koji oblik hvatanja ili ubijanja iz sredstava transporta.

Član 84.

Pod uslovom da nema zadovoljavajuće alternative i da ograničenje nije štetno za održanje dotične populacije vrsta u povoljnom stanju očuvanosti unutar njihovog prirodnog područja rasprostranjenosti, Federalno ministarstvo može izuzeti primjenu odredaba čl.80., 81., 82. i 83. (a) i (b) ovog Zakona:

- (a) u interesu zaštite divljih biljnih i životinjskih vrsta i očuvanja prirodnih životnih prostora (staništa);
- (b) sprječavanja ozbiljne štete, na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama i drugim tipovima imovine;
- (c) u interesu javnog zdravlja i javne sigurnosti, ili iz drugih važnih razloga od pretežno javnog interesa, uključujući one socijalne i ekonomske prirode kao i posljedice koje će prvenstveno biti od značaja za okoliš biće izuzete od primjene odredbi članova 80., 81., 82. i 83. (a) i (b) ovog Zakona;
- (d) za potrebe istraživanja i obrazovanja, introdukcija i reintrodukcije, kao i za uzgojne operacije potrebne za te svrhe, uključujući i umjetno razmnožavanje biljaka;
- (e) za davanje dozvole za, pod strogo kontroliranim uslovima, na selektivnoj bazi i ograničenog trajanja, uzimanje ili držanje određenih primjeraka vrsta u ograničenom-malom broju, specificirano od strane nadležnog tijela Federacije BiH.

Član 85.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma će:

(a) proučiti poželjnost reintrodukcije vrsta na teritoriji Federacije BiH gdje to može doprinijeti njihovom očuvanju, osiguravajući da je istraga, uzimajući u obzir iskustvo koje su imale druge države članice ili drugi, ustanovila da će takva reintrodukcija značajno pridonijeti ponovnom uspostavljanju povoljnog stanja vrste. Reintrodukcija se provodi nakon održavanja javne rasprave;

(b) Osigurati da se namjerna introdukcija u divljinu bilo koje vrste koja nije odomaćena na teritoriji Federacije BiH regulira tako da negativno ne utiče na svoje novo stanište.

VI. ZAŠTITA DIVLJIH PTICA

Član 86.

Zaštita divljih ptica odnosi se na ptice, njihova jaja, gnijezda i staništa.

Član 87.

Vlada Federacije BiH će svojim propisom odrediti potrebne mjere kako bi održala populaciju svih vrsta ptica koje se prirodno pojavljuju u divljem stanju na evropskom teritoriju na nivou koji odgovara naročito ekološkim, naučnim i kulturnim zahtjevima, istovremeno uzimajući u obzir i ekonomske te rekreacijske zahtjeve, ili da prilagodi populaciju tih vrsta tom nivou.

Član 88.

U skladu sa zahtjevima iz čl. 87 ovog Zakona, Vlada Federacije BiH će preuzeti mjere kako bi očuvala, održala ili ponovo uspostavila potrebnu raznolikost i područja staništa za sve vrste ptica iz prethodnog člana.

Očuvanje, održavanje ili ponovna uspostava staništa uključuje prvenstveno slijedeće mjere:

- a) stvaranje zaštićenih područja;
- b) održavanje i gospodarenje u skladu sa ekološkim potrebama i Planom upravljanja zaštićenog područja unutar staništa i izvan zaštićenog područja;
- c) ponovno uspostavljanje uništenih staništa;
- d) stvaranje biotopa.

Član 89.

Vrste divljih ptica će biti subjekti posebnih mjera očuvanja koje se tiču njihovih staništa u svrhu osiguranja njihovog opstanka i reprodukcije u njihovom području distribucije, a uzimat će se u obzir:

- a) vrste koje su u opasnosti od izumiranja;
  - b) vrste ugrožene od specifičnih promjena u njihovom staništu;
  - c) vrste koje se smatraju rijetkima zbog male populacije ili ograničene lokalne distribucije;
  - d) druge vrste koje zahtjevaju posebnu pažnju iz razloga posebne prirode njihovog staništa.
- Trendovi i promjene u razinama populacije će se uzimati u obzir kao podloga za procjene.

Član 90.

Vlada Federacije BiH će svojim propisom:

Klasificirati najprikladnija područja po broju i količini kao područja pod posebnom zaštitom za očuvanje vrsta divljih ptica, uzimajući pri tom u obzir zahtjeve njihove zaštite u geografskom području mora i kopna.

Preduzimati slične mjere za konstantne vrste selica, a vezano uz njihova područja za razmnožavanje, mitarenje, prezimljavanje kao i lokacije za odmor duž njihove migracijske rute.

Posvetit će posebnu pažnju zaštiti močvara, a naročito močvara od međunarodnog značaja.

U svrhu zaštite gore spomenutih područja, će preduzeti odgovarajuće korake kojima će se izbjeći zagađivanje ili oštećenje staništa ili bilo kakve smetnje koje utiču na ptice, a koliko bi to bilo značajno vezano uz ciljeve u ovom članu.

Izvan tih zaštićenih područja predvidjeti mjere radi izbjegavanja zagađenja ili oštećenja staništa.

Član 91.

Nezavisno od čl. 93. i čl. 95. ovoga Zakona Vlada Federacije BiH će svojim aktom preduzeti neophodne mjere kako bi uspostavile opšti sistem zaštite svih vrsta ptica iz čl. 87. ovoga Zakona naročito zabranjujući:

- a) namjerno ubijanje ili hvatanje bilo kojim načinom,
- b) namjerno uništavanje, ili oštećivanje, njihovih gnijezda i jaja ili premještanje gnijezda,
- c) odnošenje njihovih jaja u divljinu ili zadržavanje tih jaja iako su prazna,
- d) namjerno uznemiravanje tih ptica naročito za vrijeme njihovog razmnožavanja i parenja, ukoliko bi to uznemiravanje bilo značajno,
- e) zarobljavanje ptica koje su zaštićene od lova i hvatanja.

Član 92.

Vlada Federacije BiH će zabraniti, za sve vrste ptica iz člana 87. ovog Zakona, prodaju, prijevoz i prodaju, zarobljavanje radi prodaje te ponude na prodaju živih ili mrtvih ptica ili njihovog bilo kojeg prepoznatljivog dijela ili proizvoda.

Aktivnosti iz stava 1. ovog člana se neće odnositi na vrste koje su ubijene ili zarobljene na legalan način.

Član 93.

Zavisno o gustoći njihove populacije, geografske distribucije i nivoa reproduktivnosti, vrste se mogu loviti u skladu sa zakonodavstvom na nivou Federacije BiH. Vlada Federacije BiH će osigurati da lov tih vrsta ne ugrožava rezultate očuvanja u njihovom distribucijskom području.

Određene vrste ptica koje su navedene u Direktivi o zaštiti divljih ptica mogu se loviti u geografskom području mora i kopna.

Ptice koje nisu zaštićene mogu se loviti.

Vlada Federacije BiH će osigurati da praksa lova, uključujući i lov sa sokolovima, bude u skladu sa naučnim podlogama i monitoringa, kontrole vrsta ptica na koje se to odnosi i da je ta praksa kompatibilna u vezi populacije tih vrsta, a naročito migratornih vrsta, sa mjerama koje su propisane u članu 87. ovoga Zakona.

Vlada Federacije BiH će svojim aktom propisati da se vrste na koje se lov odnosi, ne love tokom sezone parenja ili tokom bilo koje druge faze u reprodukciji. U slučaju migratornih vrsta, istim propisom će osigurati da se vrste, na koje se odnose ta pravila lova, ne love za vrijeme perioda svoje reprodukcije ili za vrijeme povratka na njihova staništa.

Član 94.

Propisom Federalnog ministarstva će se zabraniti:

- a) korištenje bilo kakvih sredstava ili metoda za široko i neselektivno zarobljavanje ili ubijanje ptica ili kojima bi se uzrokovalo lokalno nestajanje vrsta,
- b) svaki lov iz prijevoznih sredstava.

Član 95.

Federalno ministarstvo će poticati istraživanja i svaki rad koji se smatra osnovom za zaštitu, upravljanje i korištenje populacija ptica.

Posebnu pažnju će posvetiti istraživanjima i poslovima vezano za:

- a) listu vrsta ptica kojima prijete opasnost od istrebljenja ili posebno ugrožene vrste, uzimajući u obzir njihovu geografsku rasprostranjenost,
- b) popis i ekološki opis područja od posebnog značaja za migratorne vrste na njihovim migratornim putevima, kao i područja gdje prezimljavaju i gnijezde se,
- c) popis podataka o nivoima populacija migratornih vrsta koje su prikazane kao prstenovane,
- d) procjenu uticaja metoda uzimanja divljih ptica na nivoima populacije,
- e) izradu ili usavršavanje ekoloških metoda za prevenciju štete izazvane pticama,
- f) određivanje uloge određenih vrsta kao indikatora populacije,
- g) izučavanje nepovoljnih učinaka izazvanih hamijskim zagađenjem na nivoima populacija vrsta ptica.

Član 96.

Kod uvođenja novih vrsta ptica koje se ne pojavljuju u divljem stanju na teritoriji EU preduzet će se mjere da se ne ugroze lokalna flora i fauna.

Član 97.

Primjena mjera ne smije dovesti do pogoršanja sadašnje situacije što se tiče očuvanja vrsta ptica prema članu 86. i 87. ovoga Zakona.

Član 98.

Povoljno stanje divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva koje su zaštićene na osnovu međunarodnih konvencija, ugovora i direktiva u kojima je Bosna i Hercegovina članica osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste/podvrste prema odredbama ovog Zakona.

Stanje divlje vrste/podvrste je povoljno, ako je njezina rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa populacije vrste dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.

Mjere za očuvanje i način praćenja povoljnog stanja staništa vrste/podvrste iz stava 1. ovog

člana, koje se primjenjuju u prostornom uređenju i korištenju prirodnih dobara, Federalni ministar će propisati pravilnikom.

VII. PREKOGRANIČNI PROMET ZAŠTIĆENIM DIVLJIM VRSTAMA/PODVRSTAMA

Član 99.

Federalno ministarstvo donosi rješenje o unosu, iznosu, izvozu ili uvozu i unosu s mora, te daje saglasnost za ponovni izvoz divljih vrsta/podvrsta, njihovih dijelova i derivate zaštićenih na osnovu ovoga Zakona.

Rješenje i saglasnost iz stava 1. ovoga člana dat će se samo ako se ne ugrožava divlje populacije životinja, gljiva ili biljaka na koje se odnosi.

Rješenje i saglasnost iz stava 1. ovoga člana potrebno je pribaviti i kada se radi o mješancu čiji jedan ili oba roditelja pripadaju zaštićenoj divljoj vrsti/podvrsti.

Vrste/podvrste za koje se donosi rješenje ili daje saglasnost iz stava 1. ovog člana, postupak i uslove donošenja rješenja i izdavanja saglasnosti, sadržaj i način podnošenje zahtjeva, sadržaj i način podnošenja obavijesti o uvozu, opšta i posebna

ograničenja pri uvozu, način obilježavanja životinja ili pošiljki, način zbrinjavanja oduzetih primjeraka, tijela nadležna za provođenje i nadzor, način provođenja nadzora, vođenje evidencije, izradu izvještaja te druge uslove za odvijanje prekograničnog prometa divljim vrstama/podvrstama u skladu sa međunarodnim ugovorom kojeg je Bosna i Hercegovina članica, propisuje Federalni ministar pravilnikom.

Pri aktivnostima iz stava 1. ovog člana i /ili provoza živih životinja, za koje je to propisano pravilnikom iz stava 4. ovog člana, moraju se prevoziti i njegovati na način koji svodi na najmanju mjeru mogućnost ozljeđivanja, ugrožavanja zdravlja ili nehumanog postupanja, u skladu sa posebnim propisima.

Izuzetno od odredbi stava 1. ovog člana za divlje vrste/podvrste za koje je to određeno pravilnikom stava 4. ovog člana nije potrebna dozvola za uvoz, već se u cilju uvoza podnosi obavijest o uvozu nadležnom tijelu.

Rješenja, saglasnosti i drugi akti izdani na osnovu ovog Zakona u svrhu prekograničnog prometa zaštićenim divljim vrstama/podvrstama mogu se koristiti samo za primjerke na koje se odnose.

Prevoz zaštićenih vrsta/podvrsta preko teritorije Bosne i Hercegovine obavlja se na osnovu valjanog akta o izvozu ili ponovnom izvozu koje je donijelo nadležno tijelo zemlje izvoznice ili zemlje ponovnog izvoza.

Član 100.

Uvoz, izvoz ili prevoz, te unos ili iznos zaštićenih vrsta/podvrsta, njihovih dijelova i derivata obavezno se prijavljuje carinskoj službi, u skladu sa odredbama ovoga Zakona i propisima za

njegovo provođenje, te uz odgovarajuću primjenu carinskih propisa.

Veterinarski pregled i kontrola pošiljaka iz stava 1. ovog člana za koje je nadležna granična veterinarska inspekcija, provodi se u skladu sa posebnim propisima.

Zaštićene divlje vrste/podvrste, njihovi dijelovi i derivati smiju se uvoziti, izvoziti, provoziti, unositi ili iznositi samo preko određenih graničnih prelaza na kojima su uspostavljene fitosanitarna i granična veterinarska inspekcija.

Carinska služba dužna je prilikom uvoza, izvoza, unosa s mora ili ponovnog izvoza iz čl. 97. stav 1. ovog Zakona pregledati odgovarajuće dozvole zavisno o propisanoj zaštiti divljih vrsta/podvrsta te ovjeriti prelazak granice u za to predviđenoj rubrici obrasca dozvole. U slučaju izvoza, odgovarajuća kopija dozvole s naznakom "za zemlju izvoza" carinska služba ovjerenu kopiju dostavlja Federalnom ministarstvu, a kopiju dozvole s naznakom "za carinu" zadržava za vlastitu evidenciju. U slučaju uvoza carinska služba ovjerava original dozvole i prvu kopiju za podnosioca zahtjeva, te prvu kopiju za podnosioca zahtjeva vraća uvozniku, a original dozvole dostavlja Federalnom ministarstvu.

Član 101.

Ako se prilikom uvoza, izvoza, unosa s mora ili prevoza carinska služba ne može odrediti pripadaju li životinje, gljive ili biljke vrstama/podvrstama čiji uvoz ili izvoz podliježe ograničenjima ili zabranama može ih:

- na trošak carinskog deklaranta ili primaoca odnosno pošiljaoca robe, sama pohraniti ili dati nekome na čuvanje do utvrđenja da li pripadaju vrstama i podvrstama čiji uvoz, izvoz ili provoz podliježe ograničenjima;
- prepustiti ih carinskom deklarantu ili primaocu, odnosno pošiljaocu robe do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.

Carinska služba može od carinskog deklaranta ili primaoca odnosno pošiljaoca tražiti da dostavi dokaz da predmetna vrsta/podvrsta nije pod zaštitom.

Vrste/podvrste za koje carinska služba utvrdi da se uvoze, izvoze ili provoze bez propisanih dozvola ili drugih dokumenata, zaplijenjaju se do okončanja postupka. O zaplijenjenim vrstama/podvrstama izdaje se potvrda. Zaplijenjene vrste/podvrste predaju se na čuvanje ovlaštenoj pravnoj ili fizičkom licu iz popisa Federalnog ministarstva, a mogu se ostaviti na čuvanje carinskom deklarantu ili primaocu odnosno pošiljaocu uz zabranu raspolaganja. Ako se propisana dozvola ili

drugi zatraženi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon zapljene ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, carinska služba donosi odluku o oduzimanju.

Ako se pri carinskoj obradi utvrdi da se radi o vrstama/podvrstama za koje nema uvozne ili izvozne dozvole, oduzimaju se, a o oduzetim vrstama/podvrstama izdaje se potvrda.

U slučajevima iz stavova 3. i 4. ovog člana carinska služba dužna je u najkraćem roku obavjestiti Federalno ministarstvo koje odlučuje o privremenom ili trajnom zbrinjavanju oduzetih vrsta/podvrsta imajući u vidu odredbe posebnih propisa i međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica i koji su na snazi.

Kada se vrste/podvrste zaplijene ili oduzmu, tada time izazvane troškove (troškovi hrane, smještaja, prevoza, vraćanja i drugo) dužan je podmiriti carinski deklarant ili primaoc, odnosno pošiljaoc. Ako nije utvrđen carinski deklarant ili primaoc, troškove je dužan podmiriti pošiljaoc, prevoznik ili naručioc.

Držanje, uzgoj i trgovina divljim vrstama i podvrstama

Član 102.

Zabranjeno je životinje divljih vrsta/podvrsta držati u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajućeg staranja.

Pravna i fizička lica koja postanu vlasnici zaštićenih životinja s namjerom njihova držanja u zatočeništvu dužne su o tome obavijestiti Federalno ministarstvo u roku od trideset dana po sticanju vlasništva nad tim životinjama.

Životinje iz stava 2. ovog člana za koje je to propisano trajno i nezamjenjivo se propisno obilježavaju.

Uslove držanja, način obilježavanja i evidencije životinja iz stava 2. ovog člana utvrđuje Federalni ministar pravilnikom.

Član 103.

Pravno i fizičko lice, koje namjerava držati životinje autohtonih odomaćenih ili stranih divljih vrsta/podvrsta zaštićenih na osnovu Zakona, u zatočeništvu s namjenom prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima, dužno je dobiti dozvolu Federalnog ministarstva. Dozvola se daje rješenjem.

Dozvola iz stava 1. ovog člana izdat će se ako podnosioc zahtjeva dokaže da su ispunjeni uslovi, te da će životinje prikazivati u okruženju koje oponaša prirodne uslove u staništu i koje ne iskrivljuje saznanja o biologiji vrste i podvrste.

Član 104.

Pravno i fizičko lice koja namjerava uzgajati autohtone odomaćene ili strane divlje vrste/podvrste dužna je dobiti dozvolu u skladu sa ovim Zakonom ili posebnim propisom.

Ako se u postupku izdavanja dozvole utvrdi da postoji ekološki rizik, Federalno ministarstvo može od podnosioca zahtjeva zatražiti da prije davanja dozvole izradi prethodnu studiju o procjeni rizika radi nadziranja negativnih uticaja na lokalne ekološke sisteme i autohtone odomaćene vrste.

Za životinje iz stava 1. ovog člana Federalno ministarstvo može odrediti trajno ili nezamjenjivo obilježavanje.

Vlasnik životinje iz stava 1. ovoga člana dužan je osigurati da životinja ne pobjegne u prirodu, te je odgovoran za štetu koju ta životinja prouzroči.

Član 105.

Pravno i fizičko lice, koje trguje zaštićenim odomaćenim ili stranim divljim vrstama/podvrstama za koje je posebno propisano pravilnikom iz stava 4. ovog člana, dužno je pribaviti saglasnost Federalnog ministarstva.

Trgovati se može samo primjercima uzgojenim u prijavljenom uzgoju ili primjercima koji imaju ispravu o dopuštenom porijeklu, uz uslov da je primjerak ili pošiljka propisno obilježena.

Prilikom trgovine zaštićenim životinjama prodavač, odnosno vlasnik dužan je:

- osigurati odgovarajuće uslove za držanje životinja u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima,
- voditi evidenciju o trgovini životinjama i
- novom vlasniku izdati potvrdu o porijeklu životinje.

Uslove trgovine i izdavanja saglasnosti za trgovinu, sadržaj zahtjeva i saglasnosti vođenje evidencije o trgovini i nadzor pri obavljanju trgovine ministar propisuje pravilnikom iz člana 99., stav 4. ovog Zakona.

Potvrde i drugi akti izdani na osnovu ovog Zakona u svrhu trgovine zaštićenim vrstama/podvrstama mogu se koristiti samo za primjerke na koje se odnose.

Član 106.

Primjerke zaštićenih divljih vrsta/podvrsta koji se nedopušteno drže u zatočeništvu ili uzgajaju ili kojima se obavlja nedozvoljena trgovina, oduzima nadležni inspektor uz izdavanje potvrde, i izdavanje prekršajnog naloga.

Oduzeti primjerci iz stava 1. ovog člana zbrinjavaju se na trošak Federalnog ministarstva privremeno ili trajno kod fizičkih ili pravnih lica koje ovlasti Federalno ministarstvo.

Troškove iz prethodnog stava Federalno ministarstvo će naplatiti od lica od kojih su oduzeti navedeni primjerci.

Član 107.

Odredbe i uslovi utvrđeni dozvolama, potvrdama i drugim aktima koje donosi Federalno ministarstvo radi unosa, iznosa, uvoza, unosa s mora, ponovnog izvoza, trgovine i drugih postupanja s divljim vrstama/podvrstama, njihovim dijelovima i derivatima, zaštićenim na osnovu ovog Zakona i međunarodnih ugovora kojih je Bosna i Hercegovina članica, moraju biti ispunjeni sve vrijeme trajanja dozvola, potvrda i drugih akata.

Nosilac dozvola, potvrde ili drugog akta iz stava 1. ovog člana dužan je bez odgađanja

obavijestiti Federalno ministarstvo o svim promjenama i novim okolnostima koji utiču ili mogu uticati na trajanje dozvole, a naročito ako se radi o:

- neispunjavanju uslova na osnovu kojih je dozvola, potvrda ili drugi akt donesen,
- uginuću primjerka životinjske i/ili biljne vrste/podvrste,
- uništenju primjerka životinjske i/ili biljne vrste/podvrste,
- bijegu primjerka životinjske vrste/podvrste,
- drugim okolnostima zbog kojih se sadržaj dozvole, potvrde ili drugog akta, razlikuje od stvarnog stanja.

Ispunjavanje uslova utvrđenih dozvolom, potvrdom ili drugim aktom iz stava 1. ovog člana te promjene i nove okolnosti iz prethodnog stava ovog člana, provjerava Federalno ministarstvo tokom cijelog trajanja dozvole ili potvrde.

Posebna zaštita divljih vrsta/podvrsta

Član 108.

Ugrožena divlja vrsta/podvrsta je ona vrsta/podvrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka, te koja je kao takva određena u Crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta.

Ugrožene divlje vrste i podvrste utvrđuje i uvrštava u Crvene liste Federalni ministar na osnovu naučno utvrđenih stručnih podloga koje će raditi Federalni zavod.

Na osnovu Crvenih listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta, gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta izradit će se Crvene knjige.

Član 109.

Ugrožene divlje vrste/podvrste koje se u smislu ovog Zakona proglašavaju zaštićenim prirodnim vrijednostima mogu biti: strogo zaštićene vrste/podvrste i zaštićene vrste/ podvrste. Strogo zaštićene vrste i podvrste i zaštićene vrste i podvrste proglašava Federalni ministar uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, na osnovu procjene ugroženosti pojedinih vrsta/podvrsta i obaveza

koje proizlaze iz međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovine članica.

Federalni ministar će ukinuti zaštitu divlje vrste i podvrste koja više nije ugrožena, ili prebaciti pojedinu divlju vrstu/podvrstu iz jedne kategorije u drugu, ako se takva potreba ukaže na osnovu procjene ugroženosti određene vrste i podvrste ili

obaveza koje proizlaze iz međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica na način i u postupku propisanom stavom 2. ovog člana.

Strogo zaštićene divlje vrste i podvrste

Član 110.

Strogo zaštićena vrsta/podvrsta je:

- divlja vrsta/podvrsta kojoj prijete izumiranje na području Federacije BiH;
- usko rasprostranjeni endem;
- divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Pojedina divlja vrsta/podvrsta može biti strogo zaštićena na cijelom području Federacije BiH ili na pojedinim njenim dijelovima.

Mjere zaštite za strogo zaštićene divlje vrste i podvrste i mjere zaštite njihovih staništa Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Ako je neko područje privremeno stanište strogo zaštićene divlje vrste i podvrste, a njegova se zaštita ne može osigurati na neki drugi način, Federalni ministar može, uz pribavljeno mišljenje Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, proglasiti to područje ili neki njegov dio privremeno zaštićenim, ali ne duže od šest mjeseci.

Član 111.

Zabranjeno je namjerno branje, sakupljanje, uništavanje, sječa ili iskopavanje samoniklih strogo zaštićenih biljaka i gljiva.

Zabranjeno je držanje i trgovina strogo zaštićenim biljkama i gljivama.

Strogo zaštićene životinje zabranjeno je:

- uzeti iz prirode;
- namjerno uhvatiti, i/ili ubiti;
- namjerno oštetiti i/ili uništiti njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla;
- namjerno uznemiriti, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
- namjerno uništiti i/ ili uzeti jaja iz prirode ili držati prazna jaja;
- oštetiti ili uništiti područja njihova razmnožavanja ili odmaranja, te
- prikriti, držati, uzgajati, trgovati, uvoziti, izvoziti, prevoziti i otuđiti ili na bilo koji način pribaviti i preparirati.

Nenamjerno hvatanje i ubijanje strogo zaštićenih životinja prijavljuje se Federalnom ministarstvu, te Federalnom zavodu koji vode evidenciju o nenamjerno uhvaćenim i ubijenim strogo zaštićenim životinjama.

Federalno ministarstvo odlučuje o zaštitnim mjerama u cilju sprječavanja negativnog uticaja na pojedine vrste.

Federalno ministarstvo će donijeti Pravilnik o odštetnom cjenovniku vrsta i podvrsta, jaja, gnijezda i legala.

Član 112.

Izuzetno od odredbi člana 111. ovog Zakona, u slučaju nepostojanja drugih pogodnih mogućnosti (da nema drugog zadovoljavajućeg rješenja) i da izuzetak neće biti štetan za opstanak određene populacije, Federalni ministar može dopustiti pojedine zabranjene radnje radi:

- zaštite biljaka, gljiva i životinja, te zaštite prirodnih staništa;
- sprječavanja ozbiljnih šteta na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima, vodi i drugim oblicima vlasništva;
- zaštite javnoga zdravlja i sigurnosti, zračne sigurnosti ili drugih prevladavajućih javnih interesa;
- istraživanja i obrazovanja, ponovnog naseljavanja (repopulacije), ponovnog uvođenja (reintrodukcije), te neophodnog razmnožavanja.

Federalni ministar će pravilnikom propisati, na selektivnoj osnovi i ograničeno, uzimanje, držanje i ostalo razumno korištenje nekih strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, pod uslovima strogog nadzora radi održavanja povoljnog stanja vrste.

Član 113.

Pojedini primjerci strogo zaštićenih divljih životinjskih vrsta/podvrsta mogu se držati u zatočeništvu, uzgajati, prodavati i kupovati na osnovu dozvole Federalnog ministarstva uz uslov:

- da se radi o primjercima koji su zakonito uvezeni u Federaciju BiH i imaju vlasnika;
- da se radi o primjercima koji su zakonito stečeni u Federaciji BiH;
- da se radi o primjercima koji su stečeni prije nego je vrsta/podvrsta zakonom zaštićena;
- da se radi o slučaju iz čl. 112. ovog Zakona.

Izuzetno od člana 111. ovog Zakona, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke smiju se izvoziti i uvoziti u svrhu trgovine uz dozvolu Federalnog ministarstva te uvoziti i u naučne svrhe, radi razmjene, izlaganja i sl. na osnovu dozvole Federalnog ministarstva.

Nalazioc je dužan obavijestiti nadležnu veterinarsku stanicu i veterinarsku ambulantu privatne prakse i Federalno ministarstvo o:

- pronađenim mrtvim primjercima strogo zaštićenih divljih životinja;
- primjercima strogo zaštićenih divljih životinja koje su bolesne ili ozlijeđene u mjeri da nisu sposobne samostalno preživjeti u prirodi.

Veterinarska organizacija i veterinarska ambulanta privatne prakse dužna je utvrditi uzroke uginuća pronađenih mrtvih strogo zaštićenih divljih životinja. Troškove postupka snosi Federalno ministarstvo.

Federalno ministarstvo može nalaziocu bolesne ili ozlijeđene životinje na njegov zahtjev dozvoliti, ako posjeduje zadovoljavajuće znanje i uslove, držanje te životinje u zatočeništvu radi liječenja i oporavka.

Opravdane troškove nastale liječenjem životinje snosi Federalno ministarstvo.

Federalno ministarstvo može dozvoliti izuzetke od zabrane držanja u zatočeništvu i prodaje strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, ako se radi o zaplijenjenim ili oduzetim primjercima, i ako to nije u suprotnosti s drugim propisima i međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Svi primjerci strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta iz stava 6. ovog člana moraju biti

obilježeni na propisani način.

Dozvole iz stava 1., 2., 5. i 6. ovog člana se daju rješenjem.

Član 114.

Strogo zaštićene životinje, gljive i biljke ne smiju se izvoziti niti uvoziti.

Izuzetno, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke smiju se izvoziti i uvoziti u naučno-istraživačke svrhe, radi razmjene, izlaganja i slično na osnovu dozvole Federalnog ministarstva.

Član 115.

Za prikupljanje uzoraka u svrhu istraživanja strogo zaštićenih vrsta/podvrsta potrebno je dobiti dozvolu na način propisan ovim Zakonom.

Rezultati istraživanja i utvrđeni podaci važni za procjenu ugroženosti istraživane vrste/podvrste dostavljaju se Federalnom ministarstvu u roku od 30 dana po obavljenom istraživanju.

Član 116.

Izuzetno od člana 111. ovog Zakona, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke smiju se stavljati u promet, odnosno izvoziti i uvoziti u svrhu trgovine uz dozvolu Federalnog ministarstva na osnovu dokaza:

- o zakonitom porijeklu biljke, gljive ili životinja;
- da se radi o uzgojenim primjercima;
- da su životinje trajno i nezamjenljivo obilježene;
- da se radi o divljoj vrsti i podvrsti koja nije zabranjena za trgovinu prema međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Postupak i uslove za izdavanje dozvole iz stava 1. ovog člana Federalni ministar će propisati pravilnikom, kao i način obilježavanja.

Zaštićene divlje vrste i podvrste

Član 117.

Zaštićena divlja vrsta/podvrsta je:

- autohtona divlja vrsta/podvrsta koja je ugrožena ili rijetka, i ne prijeti joj izumiranje na području Federacije Bosne i Hercegovine;
- divlja vrsta/podvrsta koja nije ugrožena, ali je radi njezina izgleda lako moguće zamijeniti s ugroženom divljom vrstom i podvrstom;
- divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Član 118.

Korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta dozvoljeno je na način i u količini da se njihove populacije ne dovedu u opasnost.

Federalni ministar i ministar nadležan za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo svaki u svom djelokrugu propisuje mjere zaštite zaštićenih divljih vrsta/podvrsta koje obuhvataju:

- sezonsku zabranu iskorištavanja i druga ograničenja korištenja populacija zaštićenih vrsta/podvrsta;
- privremenu ili lokalnu zabranu korištenja radi obnove populacija na zadovoljavajući nivo;
- regulisanje trgovine, držanja radi trgovine, transporta radi trgovine i nuđenja za prodaju živih i mrtvih primjeraka.

Federalno ministarstvo vodi evidenciju o načinu i količini korištenja zaštićenih divljih vrsta/podvrsta radi utvrđivanja i praćenja stanja populacija. Ako se na osnovu evidencije utvrdi da je zbog korištenja zaštićena divlja vrsta/podvrsta ugrožena, Federalni ministar zabranjuje ili ograničava korištenje vrste/podvrste.

Član 119.

Populacije zaštićenih lovnih i ribolovnih vrsta/podvrsta iskorištavaju se i štite prema odredbama ovog Zakona i posebnih propisa.

Zabranjena je upotreba svih sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja te upotreba svih sredstava koja mogu prouzrokovati lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno:

- zamke;
- žive životinje, oslijepljene ili osakaćene životinje koje se koriste kao mamci;
- električne ubojite ili omamljujuće naprave;
- umjetne svjetleće naprave;
- ogledala i druge zaslijepljujuće naprave;
- odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
- naprave za osvjetljavanje cilja;
- optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike;

- eksplozivi;
- otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje sa okvirom koji može sadržavati više od dva punjenja;
- letjelice;
- vozila na motorni pogon u pokretu;
- mreže za hvatanje ptica;
- i druga sredstva utvrđena međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

Genetička raznolikost

Autohtone odomaćene vrste/podvrste

Član 120.

Autohtona odomaćena vrsta/podvrsta, kao dio biološke raznolikosti, je svaka naslijeđena biljna sorta ili životinjska pasmina koja se razvila kao rezultat uzgoja.

Autohtone odomaćene vrste i podvrste predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona i posebnih propisa.

Član 121.

Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode).

Tradicionalni način uzgoja i korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta potiče se gdje je to moguće i odgovarajuće.

Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste, uzgojne ciljeve, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetičke osnove, te načine korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta koji nisu propisani posebnim zakonom proglasit će zaštićenima Federalni ministar pravilnikom, uz pribavljenu saglasnost Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Član 122.

Genetički materijal je dio biljke, gljive, životinje ili mikroorganizma koji sadrži dijelove dezoksiribonukleinske kiseline.

Genetički materijal se koristi u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

Uzimanje genetičkog materijala iz prirode ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sistema ili populacija vrsta u njihovim staništima.

Uslove i način uzimanja genetičkog materijala iz prirode Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Član 123.

Pristup genetičkim izvorima dopušten je svima pod istim uslovima na način propisan ovim Zakonom ili posebnim propisom.

Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korištenja genetičkih izvora koriste se na pravičan način u skladu sa posebnim propisima.

Niko ne može postati patentni vlasnik genetičkog materijala stvorenog na osnovu genetičkog materijala divljih vrsta/podvrsta.

Zabranjeno je patentiranje genetičkog materijala nekoga dijela genetičke raznolikosti Federacije BiH.

Član 124.

Federalno ministarstvo ima obavezu osigurati uspostavu banke gena i odrediti subjekte za njeno uspostavljanje.

Banke gena sadrže kontrolirane ili uzgajane populacije ili dijelove životinja, gljiva ili biljaka, posebno sjeme, spore, spolne stanice i druge biološke materijale, u svrhu očuvanja vrsta, odnosno njihovih genetskih bogatstava.

Biološki materijali su mikroorganizmi, molekule i fragmenti dezoksiribonukleinske kiseline (DNA), virusi, aktivne i ćelijske-stanične kulture.

Uslovi i kriterije za uspostavljanje banke gena te način za dodjelu ovlaštenja propisat će Federalni ministar posebnim pravilnikom.

Federalni ministar će propisati način uspostave banke gena i način upravljanja istim, u skladu sa ovim Zakonom.

VIII. MINERALI, FOSILI I SIGOVINE

Opšte mjere

Član 125.

Minerali su samородni homogeni hemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava. Minerali u smislu ovoga Zakona nisu mineralne sirovine.

Fosili predstavljaju sačuvane cjeline, dijelove, ili tragove izumrlih organizama i njihovih

životnih aktivnosti.

Minerali, fosili i sigovine vlasništvo su Federacije BiH.

Zabranjeno je uništavati minerale, fosile i sigovine te oštećivati njihova nalazišta.

Izuzetno je dozvoljeno ako je to interes Federacije BiH ili bitno izraženi javni interes.

Zaštićeni minerali, fosili i sigovine

Član 126.

Minerali, fosili i sigovine koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog i univerzalnog obrazovnog i naučnog značenja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona.

Minerale, fosile i sigovine koji predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti Federalni ministar će utvrditi pravilnikom na prijedlog Federalnog zavoda.

Član 127.

Minerali, fosili i sigovine koji su proglašeni za zaštićenu prirodnu vrijednost čuvaju se na mjestu nalaza (in-situ očuvanje), a nalazište uživa zaštitu kao zaštićeno prirodno područje do donošenja odluke od strane nadležnog organa.

Ako minerale, fosile ili sigovine nije moguće zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje pravnom ili fizičkom licu koja će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu upotrebu u svrhu obrazovanja, muzejske djelatnosti, nauke i zaštite prirode (ex-situ očuvanje).

Uslovi pod kojima se minerali fosili i sigovine mogu dati pravnom ili fizičkom licu na zaštitu i čuvanje Federalni ministar će propisati pravilnikom iz člana 126. stav 2 ovog Zakona.

Uslove za istraživanje nalazišta, načina zaštite minerala ili fosila na mjestu nalaza, način zaštite nalazišta, te sadržaj, način i uslove stručne zaštite minerala, fosila ili sigovina koji se čuvaju izvan nalazišta propisuje Federalni ministar pravilnikom iz stava 3, uz prethodno pribavljeno mišljenje mjerodavne naučne i/ili stručne institucije.

Evidenciju pravnih i fizičkih lica, kojima se daju na zaštitu i čuvanje minerali, fosili i sigovine te koje su ovlaštena za zaštitu minerala, fosila ili sigovina i istraživanje nalazišta, void Federalno ministarstvo do uspostave Federalnog zavoda.

Član 128.

Zabranjeno je uzimati iz prirode minerale, fosile ili sigovine koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima ili se nalaze na zaštićenom nalazištu.

Izuzetno, Federalno ministarstvo može dozvoliti uzimanje iz prirode minerala, fosila ili sigovina koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima, ili se nalaze na zaštićenom nalazištu, u svrhu naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja, izlaganja na izložbama.

Pronalazak minerala, fosila te sigovina i istraživanje nalazišta

Član 129.

Pronalazak minerala ili fosila koji bi mogli predstavljati zaštićenu prirodnu vrijednost iz člana 126. ovog Zakona, nalazioc je dužan prijaviti nadležnom ministarstvu u roku od 8 dana od dana pronalaska, te preduzeti neophodne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

Federalno ministarstvo odlučuje o potrebi istraživanja nalazišta minerala, fosila ili sigovina uz prethodno pribavljeno mišljenje Federalnog zavoda najkasnije u roku od 30 dana od dana prijave nalazišta. Rješenjem o istraživanju propisuju se i mjere zaštite prirode.

Ako se ministarstvo ne odredi drugačije, nalazioc ne smije na mjestu nalaza obavljati nikakve djelatnosti koje bi mogle dovesti do uništavanja ili oštećivanja nalaza, osim mjera zaštite.

Vlasnik zemljišta na kojem je mineral, fosil ili sigovina nađen ili fizička ili pravna osoba koja izvodi djelatnost tokom koje je došlo do nalaza, dužni su omogućiti istraživanje nalazišta u skladu s rješenjem nadležnog ministarstva.

Istraživanje nalazišta obavlja ovlašteno fizičko ili pravna lice, na osnovu dozvole Federalnog ministarstva, na način i u postupku propisanim aktom iz člana 126. stav 2. ovog Zakona.

Ako postoji vjerovatnoća daljnjih nalaza minerala, fosila, ilisirovina po dovršenju odobrenih istraživačkih radova nadležno ministarstvo, na osnovu provedenog nadzora, odlučuje o nastavku radova.

Član 130.

Ako pravno ili fizičko lice namjerava istraživati nalazišta minerala, fosila ili sirovina dužno je od nadležnog ministarstva zatražiti dozvolu najkasnije 30 dana prije namjeravanog početka istraživanja.

Ako se zahtjev ne podnese u roku iz stava 1. ovog člana ministarstvo će odbaciti zahtjev i neće dozvoliti istraživanje.

Ako se istraživanje odnosi na nalazište zaštićenih minerala, fosila ili sigovina koji su proglašeni prirodnim vrijednostima, nadležno ministarstvo može zabraniti istraživanje ili izdati dozvolu u kojemu se utvrđuju i uslovi zaštite prirode, odnosno mjere zaštite za

nalazište. Dozvola se daje rješenjem.

Pravno ili fizičko lice dužno je u roku od 30 dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti nadležnom ministarstvu izvještaj o obavljenom istraživanju, s podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, te o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite, pod prijetnjom naknade eventualno nastale štete.

Korištenje minerala, fosila i sigovina

Član 131.

Pravno i fizičko lice može uzimati minerale, fosile ili sirovine iz prirode radi stavljanja u promet uz prethodno pribavljenu dozvolu nadležnog ministarstva. Dozvola se daje rješenjem. Fizičko ili pravno lice koja stavlja minerale, fosile ili sigovine u promet dužno je, za svaki mineral ili fosil koji posjeduje, imati dokaz o porijeklu odnosno dozvolu o uzimanju iz prirode. Dokaz ili dozvola prilikom prodaje minerala, fosila ili sigovina uručuju se kupcu.

Pravno ili fizičko lice iz stava 2. ovog člana je dužno voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina, te evidenciju dostavljati nadležnom ministarstvu.

O obliku i sadržaju evidencije o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina nadležni ministar će donijeti uputstvo.

Član 132.

Pri uzimanju minerala, fosila ili sigovina iz prirode zabranjeno je koristiti mašine, eksploziv, potisne gasove ili druga hemijska sredstva.

Član 133.

Fizičko ili pravno lice koja namjerava izvoziti minerale fosile ili sigovine dužno je od nadležnog ministarstva dobiti dozvolu za izvoz. Dozvola se daje rješenjem.

Nije dozvoljen izvoz minerala, fosila i sigovina koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Izuzetno, nadležno ministarstvo može dozvoliti izvoz minerala, fosila i sigovina koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima radi naučnih istraživanja, obrazovanja ili izlaganja. U dozvoli se utvrđuju uslovi izvoza minerala, fosila i sigovina.

IX. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Zaštićene prirodne vrijednosti

Član 134.

Zaštićene prirodne vrijednosti prema ovom Zakonu su:

(1) Kategorija Ia: Strogi rezervat prirode Kategorija Ib: Područje divljine

(2) Kategorija II: Nacionalni park

(3) Kategorija IIIa: Park prirode

IIIb Spomenik prirode i prirodnih obilježja

(4) Kategorija IV: Područje upravljanja staništima/vrstama

(5) Kategorija V: a) Zaštićen pejzaži:

- Kopneni pejzaž

- Morski pejzaž

b) Regionalni park

(6) Kategorija VI: Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa.

Zaštićene prirodne vrijednosti mogu se prekogranično povezivati sa zaštićenim područjima druge države.

Plan upravljanja i mjera zaštićenog područja koje je prekogranično povezano sporazumno se utvrđuje s nadležnim tijelom države u kojoj se nalazi prekogranični dio prirodne vrijednosti. Na zaštitu i očuvanje kulturnih dobara koja se nalaze na području zaštićenih prirodnih vrijednosti iz stava 1. alineja 1., 2., 3., 4., 5., 6. ovog člana primjenjuje se i propisi o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Član 135.

Kategorija Ia: Strogi rezervat prirode

Kategorija Ia je strogo zaštićeno područje, izdvojeno za zaštitu biodiverziteta i eventualno geološko/geomorfoloških pojava, u kome su posjete, korištenje i uticaji strogo kontrolisani i ograničeni u cilju osiguranja zaštite prirodnih vrijednosti. Takva zaštićena područja su nezamjenjiva referentna područja za naučna istraživanja i monitoring.

Primarni cilj

Zaštita regionalnih, nacionalnih ili globalno istaknutih ekosistema, vrsta (pojedinačnih ili grupisanih) i /ili posebnosti geodiverziteta: ovi atributi će biti održani većinom ili potpuno bez ljudskih aktivnosti, a bit će degradirane ili uništene čak i uz vrlo slabe ljudske uticaje.

Ostali ciljevi

- očuvanje ekosistema, vrsta i geomorfoloških posebnosti u stanju koje ne ometaju ljudske aktivnosti, koliko je to moguće;

- očuvanje primjera prirodnog okoliša za naučna istraživanja, ekološki monitoring i edukaciju, obuhvatajući dodirna područja preko kojih se mogu izbjeći uticaji;

- minimiziranje smetnji kroz brižljivo planiranje i implementaciju istraživanja, kao i drugih dozvoljenih aktivnosti;
- očuvanje sadržanih kulturalnih i duhovnih vrijednosti.

Član 136.

Kategorija Ib: Područje divljine

Kategorija Ib je zaštićeno područje koje je u cjelini nepromijenjeno ili vrlo malo promijenjeno, koje je zadržalo svoj prirodni karakter i uticaje, u kojem se ne nalaze stalna ili značajna ljudska naselja, a kojim se upravlja u cilju zaštite i očuvanja njegovih prirodnih uslova.

Primarni cilj

Dugoročna zaštita ekološkog integriteta prirodnih područja, koja nisu ometana značajnim ljudskim aktivnostima, bez savremene infrastrukture, u kojima su dominantne prirodne sile i procesi, te sadašnje i buduće generacije imaju mogućnost da ih dožive kao takve.

Ostali ciljevi

- uvođenje javnog pristupa na nivou i po tipu koji će održati kvalitete divljine područja za sadašnje i buduće generacije;
- omogućavanje lokalnim zajednicama da održe tradicionalni način života vezan za divljinu, te običaje života u malim naseljima, uz korištenje dostupnih resursa na način kompatibilan sa ciljevima očuvanja;
- zaštita relevantnih kulturalnih i duhovnih vrijednosti, te drugih nematerijalnih dobara za lokalnu i širu zajednicu, kao što su osamljivanje, poštovanje svetih mjesta, poštovanje predaka itd;
- omogućavanje minimalno invazivnih edukacijskih i naučno-istraživačkih aktivnosti, kada one ne mogu biti provedene izvan područja divljine.

Član 137.

Kategorija II: Nacionalni park

Zaštićena područja Kategorije II su prostrana prirodna ili skoro prirodna područja, izdvojena za zaštitu ekoloških procesa šireg ranga, te relevantnih vrsta i ekosistema karakterističnih za područje, koji predstavljaju osnovu za duhovne, naučne, edukacijske, rekreacijske i turističke potencijale, kompatibilne sa zaštitom kulturnog i prirodnog nasljeđa.

Primarni cilj

Zaštita prirodnog diverzitet zajedno sa sadržanim ekološkim strukturama i pratećim ekološkim procesima uz promociju edukacije i rekreacije.

Ostali ciljevi:

Upravljanje područjem u cilju održivog očuvanja prirodnog stanja koliko je to moguće, kao reprezentativnim primjerom fiziografije regiona, životnih zajednica, genetičkih resursa i

netaknutih prirodnih procesa.

Očuvanje životnih i ekoloških funkcija populacija i prirodnih grupa vrsta, pri onoj gustini populacija koja može očuvati intergitet i elastičnost ekosistema za duži period.

Poseban doprinos očuvanju široko rasprostranjenih vrsta, regionalnih ekoloških procesa i migratornih puteva vrsta.

Upravljanje posjetama u inspiracijske, edukacijske, kulturalne i rekreacijske svrhe na nivou koji neće prouzrokovati značajnu biološku ili ekološku degradaciju prirodnih resursa.

Podrška potrebama lokalne zajednice, koja uključuje održivo korištenje resursa, u onoj mjeri koja neće uticati na primarni cilj upravljanja.

Doprinos lokalnoj ekonomiji kroz turizam u skladu sa Zakonom i Planom upravljanja Nacionalnog parka.

Član 138.

Kategorija IIIa: Park prirode

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, federalne ili kantonalne važnosti s naglašenim pejzažnim, odgojno-obrazovnim, kulturno-istorijskim i turističkorekreacijskim vrijednostima.

U parku prirode dopuštene su privredne i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne odlike i uloga.

Način obavljanja privrednih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u parku prirode utvrđuje se uslovima zaštite prirode.

Kategorija IIIb: Spomenik prirode i prirodnih obilježja Zaštićeno područje Kategorije IIIb je izdvojeno u cilju zaštite specifičnih prirodnih obilježja, kao što su posebni oblici kopnenog reljefa, morski grebeni, podmorske pećine, geološke forme kao pećine ili čak oblici života kao što su prašume. Generalno, to su manja zaštićena područja, često sa visokim turističkim potencijalom.

Primarni cilj

Zaštita izraženih specifičnih prirodnih obilježja i njima pridruženog biodiverziteta i staništa.

Ostali ciljevi

Zaštita biodiverziteta u kopnenim i morskim pejzažima, koji bi inače trpili značajne promjene.

Zaštita specifičnih prirodnih lokaliteta sa duhovnim i/ili kulturnim vrijednostima, sa takođe prisutnim vrijednostima biodiverziteta.

Očuvanje tradicionalnih duhovnih i kulturnih vrijednosti na njihovim lokalitetima.

Član 139.

Kategorija IV: Područje upravljanja staništima/vrstama

Zaštićeno područje IV kategorije je izdvojeno u cilju zaštite pojedinačnih vrsta ili staništa, što je prioritet u upravljanju.

Mnoga zaštićena područja ove kategorije trebaju redovnu aktivnu intervenciju u cilju ispunjenja ekoloških zahtjeva pojedinih vrsta ili za održavanje staništa, ali to ne potpada pod uslove proglašavanja zaštićenog područja.

Primarni cilj

Održavati, očuvati ili oporaviti populacije vrsta i staništa

Ostali ciljevi

Zaštita vegetacije ili drugih oblika biodiverziteta kroz tradicionalni pristup u upravljanju.

Zaštita fragmenata staništa kao komponenta strategije očuvanja kopnenog ili morskog pejzaža.

Razvoj javne svijesti o datim vrstama i staništima.

Poboljšanje kontakta sa prirodom za urbano stanovništvo.

Član 140.

Kategorija Va: Zaštićen pejzaž

Kategorija Va je zaštićeno područje je područje nastalo kroz interakciju ljudi i prirode tokom vremena, a karakteriše se značajnim ekološkim, biološkim, kulturnim i estetskim vrijednostima.

Očuvanje interakcije ljudi i prirode je od vitalnog značaja za zaštitu i održivost područja, sa pridruženim prirodnim i drugim vrijednostima.

Primarni cilj

Zaštita i održanje važnih kopnenih, morskih pejzaža i parkova prirode sa vrijednostima koje su nastale interakcijom

ljudi i prirode kroz tradicionalnu praksu upravljanja.

Ostali ciljevi

Održanje uravnotežene interakcije prirode i ljudske culture kroz zaštitu kopnenog/morskog pejzaža i parka prirode pridruženih tradicionalnih načina upravljanja, društvenih, kulturnih i duhovnih vrijednosti.

Generalni doprinos očuvanju biodiverziteta kroz upravljanje vrstama u okviru kulturnog pejzaža i kroz poboljšanje mogućnosti očuvanja u teško iskorištavanim pejzažima.

Poboljšane mogućnosti za uživanje, blagostanje i socioekonomske aktivnosti kroz rekreaciju i turizam.

Korištenje prirodnih proizvoda i funkcija okoline.

Uspostava okruženja koje će podstaći uključivanje lokalne zajednice u upravljanje vrijednim kopnenim, morskim pejzažima i parkovima prirode te prirodnim i kulturnim vrijednostima unutar njih.

Podrška očuvanju agrobiodiverziteta i akvatičnog biodiverziteta.

Uspostava održivih modela očuvanja biodiverziteta koji služe kao primjer za širu primjenu.

Kategorija Vb: Regionalni park

Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivisano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, federalne ili kantonalne važnosti i pejzažnim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi. U regionalnom parku dopuštene su privredne i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne odlike i uloga.

Član 141.

Kategorija VI: Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa
Zaštićeno područje kategorije VI će očuvati ekosisteme i staništa zajedno sa pridruženim kulturnim vrijednostima i sistemom tradicionalnog upravljanja prirodnim resursima.
Generalno, to su široka područja, sa većinom teritorija pod prirodnim uslovima, čiji su dijelovi pod održivim upravljanjem. Održiva upotrebe prirodnih resursa neindustrijskog tipa je jedan od glavnih ciljeva upravljanja.

Primarni cilj

Zaštita prirodnih ekosistema i održiva upotreba prirodnih resursa se dopunjuju uz obostranu korist.

Ostali ciljevi

Promocija održive upotrebe prirodnih resursa, koja podrazumijeva ekološku, ekonomsku i socijalnu dimenziju.

Promocija socijalne i ekonomske dobiti za lokalnu zajednicu, gdje je to relevantno.

Uspostava dugoročne sigurnosti za život lokalne zajednice kroz održivu upotrebu biodiverziteta.

Integriranje različitih kulturnih pristupa, vjerskih sistema i svjetonazora unutar socio-ekonomskog pristupa očuvanju prirode.

Doprinos razvoju i održanju uravnoteženih relacija između ljudi i prirode.

Doprinos održivom razvoju na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou (posebno za lokalnu zajednicu koja zavisi od korištenja resursa).

Podrška naučnim istraživanjima i monitoringu okoliša.

Napredak u prepoznavanju koristi od zaštićenih područja, prije svega za lokalne zajednice, koje žive u blizini, unapređenje rekreacijskih i lokalnih turističkih aktivnosti.

Član 142.

Divlje vrste i podvrste koje su ugrožene ili rijetke, zaštićene su kao strogo zaštićene vrste/podvrste i zaštićene vrste/podvrste.

Na pitanja zaštite zaštićenih vrsta/podvrsta koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi.

Član 143.

Zaštićene autohtone odomaćene biljke i životinje su one koje su se razvile kao posljedica tradicijskog uzgoja i čine dio domaće kulturne baštine.

Na pitanja zaštite autohtonih odomaćenih biljaka i životinja koja nisu uređena ovim Zakonom

primjenjuju se posebni propisi.

Postupak proglašavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti

Član 144.

Zaštićene prirodne vrijednosti iz člana 134, stav 1. alineje (1) i (2) proglašava zakonom Parlament Federacije BiH.

Zaštićene prirodne vrijednosti iz člana 134, stav 1. alineje (3), (4), (5), (6) proglašava zakonom kantonalna skupština.

Zaštićene prirodne vrijednost iz člana 134, stav 1. alineje 3), (4), (5), (6) koje se nalaze na području dva ili više kantona proglašavaju se zakonom koji donosi Parlament Federacije uz saglasnost zakonodavnih tijela kantona.

Ako se prirodna vrijednost iz ovog člana nalazi na području oba entiteta prijedlog za zaštitu daje Federalno ministarstvo i nadležno ministarstvo Republike Srpske u skladu sa Međuentitetskim programom zaštite okoliša.

Uspostava zaštićenih područja, na federalnom ili kantonalnom nivou, može se provoditi uz saglasnost općinskih vijeća na čijim područjima se prema prostornom planu prostire zaštićeno područje.

Član 145.

Zakon o zaštiti prirodne vrijednosti sadrži:

- naziv i kategoriju zaštićene prirodne vrijednosti;
- precizan opis granica prostornog obuhvata zaštićenog područja;
- naziv razreda iz člana 134. stava 2. ovog Zakona;
- naziv mjerila kartografskog prikaza;
- kartografski prikaz s precizno opisanim granicama prostornog obuhvata, koji je sastavni dio akta o proglašenju.

Granice zaštićenog područja utvrdit će se u skladu sa relevantnim dokumentima prostornog uređenja, prema Zakonu o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH.

U cilju sprječavanja ugrožavanja zaštićene prirodne vrijednosti aktom iz stava 1. ovog člana može se odrediti zaštitna zona, koje je izvan zaštićene prirodne vrijednosti, i propisati mjere zaštite tog područja.

Zakon o proglašenju zasniva se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuju vrijednosti područja ili komponente prirode koja se predlaže za zaštitu, način upravljanja tom prirodnom vrijednošću, te potvrdu predlagača akta o proglašenju te o sigurnim sredstvima za provođenje mjera zaštite.

Stručno obrazloženje iz stava 3. ovoga člana sadrži detaljni opis obilježja i vrijednosti koja se zaštićuje, ocjenu stanja prirodne vrijednosti koja se želi zaštititi, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, odluku nadležnog organa o izdvajanju pod zaštitu, te

ocjenu i izvore potrebnih sredstava za provođenje akta o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti.

Član 146.

O prijedlogu za proglašenje prirodne vrijednosti zaštićenom obavještava se javnost. Obavještavanje javnosti podrazumijeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštite prirodne vrijednosti i stručno obrazloženje s kartografskom dokumentacijom. Javni uvid o prijedlogu akta o proglašenju zaštite prirodne vrijednosti provodi se u jedinicama lokalne samouprave na području kojih se nalazi prirodna vrijednost. Javni uvid iz stava 2. ovog člana traje najmanje 30 dana. Postupak javnog uvida propisat će Vlada Federacije BiH, na prijedlog Federalnog ministarstva. Predlagač akta o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida u roku od 30 dana od dana dostavljanja primjedbi, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se zasniva prijedlog za proglašenje. Obavijest o mjestu i datumu održavanja javnog uvida objavljuje se u najmanje jednom dnevnom listu, a sadrži podatak gdje se može pregledati kartografska i druga dokumentacija u vezi s predloženom zaštitom.

Član 147.

Zakon o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti iz člana 144. stav 1.i 3. ovog Zakona objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH", a akt o proglašenju iz člana 144. stav 2, ovog Zakona u "Službenim novinama kantona". Kartografski prikaz zaštićene prirodne vrijednosti s ucrtanim granicama, odnosno s oznakom lokacije čuva se nadležnom ministarstvu. Zakon o proglašenju zaštite divljih vrsta/podvrsta, autohtonih i odomaćenih vrsta/podvrsta i minerala, fosila i sigovina objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 148.

Zaštićene prirodne vrijednosti upisuju se u Registar zaštićenih prirodnih vrijednosti. Registar zaštićenih prirodnih vrijednosti vodi nadležno ministarstvo i Zavod. O sadržaju i načinu vođenja Registra zaštićenih prirodnih vrijednosti Federalni ministar će donijeti uputstvo.

Podaci iz Registra zaštićenih prirodnih vrijednosti su javni, osim ako se odredi da su podaci o položaju prirodne vrijednosti radi njene zaštite tajni.

Član 149.

Prirodne vrijednosti o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana kad je oglašena obavijest o javnom uvidu u dnevnoj štampi, do okončanja postupka.

Za vrijeme privremene zaštite na prirodne vrijednosti primjenjuju se odredbe ovoga Zakona kao da su proglašene zaštićenim.

Član 150.

Ako nestanu obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim, nadležno tijelo iz člana 144. ovog Zakona donijet će akt o prestanku zaštite uz prethodno pribavljenu saglasnost Federalnog ili nadležnog ministarstva.

Akt o prestanku zaštite zasniva se na stručnom obrazloženju zavoda kojim se utvrđuje nestanak obilježja zbog kojih je prirodna vrijednost zaštićena.

Akt o prestanku zaštite se objavljuje u Službenim glasilima.

Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima

Član 151.

Zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima, osim zaštićenim divljim vrstama/podvrstama, autohtonim vrstama/podvrstama i mineralima, fosilima i sigovinama upravljaju javna preduzeća i javne ustanove.

Javna preduzeća za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima iz kategorija I. i II., iz člana 134. ovog Zakona, osniva Vlada Federacije BiH.

Javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima osnivaju vlade kantona.

Pored postojećih javnih preduzeća i javnih ustanova koje su osnovali Vlada Federacije i vlade kantona, mogu se formirati nova javna preduzeća i javne ustanove samo uz predhodnu odluku Parlamenta Federacije, odnosno skupština kantona.

Član 152.

Javna preduzeća i javne ustanove iz člana 151. ovog Zakona obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promocije zaštićenog područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju.

Javna preduzeća i javne ustanove koja upravljaju zaštićenim područjima nadziru i način obavljanja dozvoljenih djelatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korištenja prirodnih dobara.

Javno preduzeće može obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom preduzeća koje služe obavljanju djelatnosti iz stava 1. i 2. ovog člana.

Član 153.

Sredstva za rad javnih preduzeća, javnih ustanova i obavljanje djelatnosti iz člana 152. ovog Zakona osiguravaju se iz:

- osnivačkih sredstava;
- iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH i fondova za zaštitu okoliša kantona u kojima je Fond za zaštitu okoliša osnovan;
- prihoda od korištenja prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima;
- prihoda od naknada;
- utvrđenih beneficija (npr. oslobađanje uplate cijelog iznosa ili dijela dobiti...);
- drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Provođenje zaštite

Član 154.

Organizacija prostora, način korištenja, uređenja i zaštite prostora uređuje se prostornim planom područja posebnih obilježja.

Prostorni plan zaštićenih područja donosi nadležno predstavničko tijelo.

Član 155.

Upravljanje zaštićenim područjima provodi se na osnovu plana upravljanja.

Plan upravljanja zaštićenim područjem donosi Vlada Federacije BiH ili vlada kantona za period od deset godina, na prijedlog Federalnog ministarstva i kantonalnog ministarstva.

Plan upravljanja određuje razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem, te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

Pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnosti u zaštićenom području dužna su se pridržavati plana upravljanja.

Nakon proteka razdoblja od pet godina analizira se provođenje plana upravljanja i ostvareni rezultati te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

Član 156.

Plan upravljanja zaštićenim područjem iz člana 155. stav 1. ovog Zakona sadrži:

a) Ciljeve i politiku upravljanja zaštićenim područjem:

- svrha, funkcije, i ciljeve zaštićenog područja,
- politika upravljanja zaštićenim područjem.

b) Smjernice zaštite zaštićenog područja,

- ocjena stanja zaštićenog područja,
- koncept zaštićenog područja,
- zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima/resursima područja koje se štiti (programi zaštite i dr.),
- razvoj dopuštenih djelatnosti u zaštićenom području,
- posjećivanje zaštićenog područja (program posjećivanja, razgledavanja i dr.),
- smjernice za izgled objekata u zaštićenom području,
- povezivanje zaštićenog područja sa susjednim područjima,
- uticaj na okoliš i socioekonomski kompleks.

c) Izvođenje plana:

- smjernice za povezivanje sektorskih planova,
- strategija izvedbe plana,
- nadzor,
- način finansiranja,
- troškovi i izvori finansiranja,
- institucionalna struktura u upravljanju zaštićenim područjem.

Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promocije zaštićenog područja.

Prije utvrđivanja prijedloga plana upravljanja organ uprave je dužan provesti postupak javnog uvida.

Član 157.

Mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti sastavni su dio dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja iz člana 155. stav 1. ovog Zakona, te drugih propisa koji se donose na osnovu ovog Zakona i koji uređuju pitanja zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Mjerama zaštite može se zabraniti ili ograničiti izvođenje zahvata u prostoru; gradnja infrastrukturnih objekata; gradnja novih tranzitnih, komunalnih, energetskih, telekomunikacijskih i prometnih objekata; otkopavanje ili zasipanje terena; otkopavanje ili odnošenje kamenja, minerala ili fosila; odlaganje otpada i ispuštanje otpadnih voda; mijenjanje vodnog režima; odvoženje naplavina; privredno korištenje prirodnih dobara; izvođenje hidromeliorativnih zahvata; odstranjivanje živica i drugih komponenata prirode; sadnja monokultura; skupljanje gljiva i biljaka i njihovih dijelova; uznemiravanje, ubijanje ili hvatanje životinja; lov; ribolov; saobraćaj rekreacijske djelatnosti; postavljanje reklamnih i drugih oznaka; posjećivanje i razgledavanje; i druge aktivnosti koje mogu ugroziti zaštićenu prirodnu vrijednost, osim u javnom interesu za očuvanje i zaštite prirodnih vrijednosti. U zaštićenim područjima nije dopušteno izvođenje vojnih vježbi, a niti drugih vojnih aktivnosti kojima se mogu ugroziti prirodne ili druge vrijednosti.

Član 158.

Pravilnikom o unutarnjem redu bliže se uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti, te propisuju upravne mjere za nepoštovanje odredbi toga pravilnika i ovoga Zakona.

Pravilnik iz stava 1. ovog člana donosi Nadzorni odbor javnog preduzeća ili javne ustanove na prijedlog uprave uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog ministarstva.

Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javnog preduzeća ili javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.

Provedbenim propisom će se urediti organizacija, način rada i ovlasti nadzorničke službe zaštite prirode.

Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti

Član 159.

Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dozvoljeni su oni zahvati i radnje koji je ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena.

Dozvolu za dozvoljene zahvate i radnje u zaštićenim kategorijama daje nadležno ministarstvo. Dozvolu za zahvate i radnje u zaštićenim kategorijama III, IV, V i VI daje nadležni kantonalni organ.

Dozvola se daje rješenjem. Žalba na rješenje može se izjaviti nadležnom ministarstvu. Zahvati i radnje koji se provode na osnovu planova upravljanja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom privređivanju i rudarstvu moraju biti usklađeni sa ciljevima i mjerama zaštite i planovima upravljanja zaštićenim područjima, te moraju imati saglasnost nadležnog ministarstva.

Dozvola iz stava 2., 3. i 4. ovog člana sadrži i uslove zaštite prirode.

Član 160.

Zaštićena prirodna područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti mogu se posjećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrijednosti, niti provođenje zaštite. Posjećivanje i razgledanje zaštićenog područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uslovima u skladu s ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Ako bi posjećivanje i razgledanja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti moglo prouzročiti opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti osjećivanje i razgledanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti, ili njihovih dijelova.

Član 161.

Vlasnik ili korisnik prava na zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dužan je dozvoliti pristup lokalitetu određene prirodne vrijednosti, ako je to s obzirom na svrhu zaštite i značenje te prirodne vrijednosti potrebno radi zadovoljenja naučnih, obrazovnih, estetskih, kulturnih i rekreacijskih potreba, na način i pod uslovima koje utvrdi nadležno ministarstvo.

U rješenju iz stava 1. ovog člana mora biti određena naknada vlasniku ili drugom korisniku prava za eventualna ograničenja kojima je podvrgnut.

Uslove iz stava 1. utvrdit će Federalni ministar pravilnikom.

Član 162.

Ako je upotreba i iskorištavanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti na određeni način ili u određene svrhe ograničena ili zabranjena, vlasnik ili korisnik prava na tom zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je izložen.

Visina naknade utvrđuje se pravilnikom iz člana 163. sporazumno. U slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

Naknada se isplaćuje na teret sredstava budžeta nadležnog nivoa vlasti ili iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša.

Član 163.

Zaštita prirodne vrijednosti u zaštićenom području može se povjeriti vlasniku ili korisniku prava na nekretnini sklapanjem ugovora kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između organa upravljanja zaštićenom prirodnom vrijednosti i vlasnika ili korisnika prava na nekretnini.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se pitanja zaštite i očuvanja prirodne vrijednosti, a naročito:

- prirodna vrijednost koja je predmet ugovorene zaštite;
- mjere zaštite koje vlasnik ili ovlaštenik prava treba poduzimati, i
- visina naknade za provođenje propisanih mjera zaštite koju vlasnik ili korisnik prima za provođenje mjera zaštite.

Ako je prirodna vrijednost iz stava 1. ovog člana zaštićena divlja vrsta/podvrsta, ugovor sklapa Federalno ministarstvo.

Član 164.

Zaštita prirodne vrijednosti u zaštićenom području može se, na osnovu provedenog javnog konkursa povjeriti osobi koja nije njen vlasnik ili korisnik prava, sklapanjem ugovora o staranju, uz uslove koje utvrđuje nadležno ministarstvo. Konkurs provodi organ upravljanja zaštićenim područjem na kojem se nalazi prirodna vrijednost.

Bliže uslove koje mora ispunjavati osoba iz stava 1. ovog člana Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Pravno ili fizičko lice koje ispunjava propisane uslove i sklopi ugovor s organom upravljanja iz stava 1. ovog člana postaje staratelj prirodne vrijednosti.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se pitanja zaštite i očuvanja prirodne vrijednosti, a naročito:

- prirodna vrijednost koja je predmet ugovorene zaštite;
- mjere zaštite koje staratelj treba preduzeti i visina naknade za provođenje propisanih mjera zaštite.

Ako je prirodna vrijednost iz stava 1. ovog člana zaštićena divlja vrsta/podvrsta, konkurs provodi i ugovor sklapa nadležno ministarstvo.

Član 165.

Ako je neka djelatnost ili korištenje prirodne vrijednosti ili nekretnine u zaštićenom području na određeni način ili u određene svrhe ograničeno ili zabranjeno, te je radi toga vlasnik ili korisnik prava nad tom prirodnom vrijednosti ili nekretninom oštećen, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u skladu sa odredbom člana 162. stav 2. ovog Zakona.

Pravo prvokupa i ograničenja u pravnom prometu

Član 166.

Vlasnik nekretnine (u daljnjem tekstu: vlasnik) unutar kategorija I, i II koji namjerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najprije ponuditi na prodaju Vladi Federaciji BiH, a vlasnik nekretnine u ostalim zaštićenim prirodnim vrijednostima, koji namjerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najprije ponuditi Vladi kantona.

Vlasnik nekretnine unutar zaštićene prirodne vrijednosti dužan je u ponudi navesti cijenu i uslove prodaje.

Vlada Federacije BiH ili Vlada kantona, dužni su ponudu prihvatiti ili odbiti u roku od 30 dana od prijema pismene ponude.

Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar propisanog roka, vlasnik može nekretninu u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti prodati drugom licu uz cijenu koja nije niža od cijene navedene u ponudi i pod uslovima koji za kupca nisu povoljniji od uslova što ih sadrži ponuda iz stava 2. ovog člana.

Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, a nije prije toga postupio u skladu sa stavom 1. i 4. ovog člana, Vlada Federacije BiH ili Vlada kantona imaju pravo tužbom protiv prodavca i kupca zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku do 1 godine od dana kada su saznali za sklapanje toga ugovora, ali najkasnije u roku pet godina od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.

Vlada Federacije BiH ili Vlada kantona mogu zahtijevati iz stava 5. ovog člana poništenje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili kad su visina cijene ili uslovi prodaje prividni, a stvarna cijena i uslovi ugovora povoljniji za kupca, te kada se sklopi prividan ugovor o prodaji.

Ugovori sklopljeni na naprijed navedeni način su ništavi i ne proizvode pravne posljedice. Pravo prvokupa iz stava 1. ovog člana upisuje se u zemljišne knjige kod nadležnog suda.

Član 167.

Nekretnine i prirodne vrijednosti koje su zaštićene, a koje su u vlasništvu Vlade Federacije BiH, Vlade kantona ili jedinice lokalne samouprave, podliježu ograničenjima u pravnom prometu u skladu sa ovim Zakonom i posebnom propisu.

Radi zaštite pejzažnih vrijednosti i staništa u zaštićenom području poljoprivredna zemljišta u vlasništvu Vlade Federacije BiH, koja su prema odredbama posebnog zakona utvrđena kao pašnjaci, livade, ribnjaci, tršćaci i močvare, nisu u pravnom prometu.

Izuzetno od odredbi stava 1. i 2. ovog člana Federalno ministarstvo može dozvoliti zamjenu zemljišta u kategorijama I, i II koje je u vlasništvu Vlade Federacije BiH za drugo zemljište u zaštićenom području, koje je u vlasništvu pravnog ili fizičkog

lica, radi sticanja u vlasništvo zemljišta koje je značajnije za zaštitu prirodnih vrijednosti ili za postizanje ciljeva zaštite.

Član 168.

Vlasništvo na nekretninama u zaštićenom područjima mogu sticati domaća pravna i fizička lica pod uslovima propisanim ovim Zakonom.

Nosioci prava vlasništva na nekretninama u kategorijama I i II ne mogu biti strana pravna ili fizička lica, osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Način i mogućnost sticanja vlasništva na ostalim zaštićenim kategorijama od strane pravnih i fizičkih lica regulisat će nadležni kantoni svojim propisom.

Član 169.

Zahtjev za saglasnost o sticanju vlasništva na nekretnini u zaštićenom području iz člana 168. ovog Zakona kupac podnosi nadležnom ministarstvu.

Nadležno ministarstvo izdaje ili uskraćuje saglasnost rješenjem u roku od 60 dana. Ako rješenje nije izdano u propisanom roku, postupka se po odredbama ZUP Federacije BiH.

Pravni poslovi sklopljeni suprotno odredbama ovog Zakona su ništavi i ne proizvode pravne posljedice.

Izvlaštenje i ograničenje vlasničkog prava

Član 170.

Vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti mogu se oduzeti ili ograničiti u interesu Federacije BiH, kada je to potrebno radi efikasnije zaštite prirode.

Vlasništvo ili drugo stvarno pravo se oduzima ili ograničava po postupku i na način određen zakonom koji uređuje izvlaštenje nekretnina, ako ovaj Zakon ne određuje drugačije.

Vlada Federacije BiH ili Vlada kantona, moraju najmanje tri mjeseca prije pokretanja prijedloga za izvlaštenje uputiti vlasnicima pismeni prijedlog za otkup nekretnina.

Za oduzetu nekretninu Vlada Federacije BiH ili Vlada kantona, moraju osigurati drugu jednako vrijednu nekretninu izvan zaštićenog područja, ili platiti naknadu.

Visina naknade za oduzetu nekretninu određuje se po vrijednosti nekretnine s obzirom na njezinu tržišnu vrijednost.

Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog nadležnog organa, a provodi se na način uređen zakonom koji uređuje izvlaštenje.

Nekretnine u zaštićenim prirodnim vrijednostima evidentiraju se u katastru nekretnina koji se vodi po posebnim propisima.

Član 171.

Vlada Federacija BiH je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju je proglasilo predstavničko tijelo, po tržišnoj cijenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu.

Vlade kantona su dužni na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju su proglasili zaštićenom na osnovu ovog Zakona, po tržišnoj cijeni otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu

Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju u skladu sa ovim članom u roku

dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzrokovao ograničenja i zabrane na nekretnini.

Naknada štete

Član 172.

Pravni ili fizičko lice kojoj se radi ograničenja i zabrana iz ovog Zakona ili na osnovu njega izdatih akata o zaštiti, bitno pogoršaju postojeći uslovi za sticanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dozvoljenom djelatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.

Naknada iz stava 1. ovog člana može se isplatiti ako nadležni organ za zaštitu prirode neposredno, putem vještaka ili stručnog tijela prethodno utvrdi da pravni ili fizičko lice koje je podvrgnuto ograničenjima provodi propisane uslove zaštite prirode.

Iznos naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

Naknada iz stava 1. ovog člana isplaćuje se na teret sredstava budžeta Federacije BiH, odnosno budžeta kantona ili iz sredstava fonda.

Pravno lice koje je u vlasništvu Federacije BiH ili kantona nema pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnuto u upravljanju nekretninom.

Član 173.

Vlada Federacije BiH i Vlada kantona ne odgovara za štetu koju pruzrokuju biljke, gljive ili životinje, osim u slučajevima određenim zakonom.

Član 174.

Pravno lice koje upravlja zaštićenom vrstom/podvrstom dužna je na primjeren način i svoj trošak učiniti sve dozvoljene radnje i zahvate kako bi spriječilo nastanak štete pravnom ili fizičkom licu.

Pod radnjom ili zahvatom iz stava 1. ovog člana podrazumijeva se efikasno ograđivanje, ciljano čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta/podvrsta.

Član 175.

Ako nastanak štete nije moguće spriječiti na način propisan članom 174. ovog Zakona, oštećenik može od Federalnog ministarstva zahtijevati izvođenje neophodnih radnji i zahvata za sprečavanje daljnjih šteta. Oštećenik i nadležno ministarstvo sporazumno dijele troškove za izvođenje potrebnih radnji i zahvata.

Ako nadležno ministarstvo izvede radnju ili zahvat iz stava 1. ovog člana na vlastiti podsticaj snosi troškove zahvata.

Član 176.

Oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini stvarne štete koju nanese životinje strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta ako je poduzeo propisane radnje i zahvate u skladu sa odredbama člana 174. ovog Zakona.

Oštećenik je dužan nadležnom ministarstvu prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, odnosno u roku u kojem je moguće izvođenje dokaza o štetnom događaju, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastanka štete.

Oštećenik i komisija koju formira nadležni minister utvrđuju na mjestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, uzročnika i visinu štete, o čemu se sastavlja zapisnik.

Ako oštećenik uredno prijavi štetu, a komisija ne obavi uviđaj u roku od 3 dana od prijema prijave oštećenika, oštećenik može u roku od 15 dana odštetni zahtjev uputiti Federalnom ministarstvu.

Ako štetni događaj nastane u zaštićenom području, poslove vještačenja može obaviti ovlaštena osoba organa upravljanja zaštićenim područjem.

Visina naknade štete utvrđuje se na osnovu zapisnika o uviđaju iz stava 3. ovog člana, a u slučaju spora o visini štete odlučuje sud.

Tužba za naknadu štete može se podnijeti u roku šest mjeseci od dana kad je šteta prijavljena. Ako postupak utvrđivanja štete nije provela komisija već službena osoba iz nadležnog ministarstva na postupak utvrđivanja štete i ostvarivanja prava na naknadu štete odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog člana.

Način rada i postupanje komisije i drugog ovlaštenog ili službenog lica u postupku utvrđivanja štete, te iznose naknade štete (cjenovnik) Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Član 177.

Ako pravno ili fizičko lice započne djelatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, i u kojemu ona već egzistira te postoji predvidiv rizik štete od strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, umanjuje se iznos naknade štete za predvidiv rizik.

Postotak predvidivog rizika iz stava 1. ovog člana utvrđuje Federalno ministarstvo na osnovu pribavljenog stručnog mišljenja mjerodavne institucije ili ovlaštenog stručnog lica.

Član 178.

Pravna i fizička lica dužna su nadoknaditi štetu koju prouzrokuje povredama ovog Zakona. Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na pojedine primjerke strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta utvrđuje se prema odštetnom cjenovniku, koji će donijeti Federalni ministar.

Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje se na osnovu vještačenja ovlaštenog stručnog lica.

Sredstva ostvarena naknadom štete iz st. 1., 2. i 3. ovog člana prihod su budžeta.

Podsticajne mjere

Član 179.

Očuvanje ugroženih divljih vrsta, podvrsta, autohtonih, odomaćenih vrsta-podvrsta i ugroženih tipova staništa podstiče se novčanim podsticajima i naknadama, poreznim i carinskim olakšicama, kao i povoljnim kreditiranjem zaštitnih radnji.

Novčani podsticaji i druge podsticajne mjere iz stava 1. ovog člana namijenjeni su zaštiti i očuvanju biološke i pejzažne raznolikosti, a posebno podsticanju upravljanja koje uvažava i provodi mjere očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, i koje nije štetno za prirodu, kao i za davanje naknada pravnim i fizičkim licima koje radi zaštite biološke i pejzažne raznolikosti trpe odgovarajuća ograničenja ili štete.

Novčani podsticaj i naknade iz stava 1. ovog člana utvrđuju se posebnim zakonima, propisima koje donosi Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministra i propisima koje donosi Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

S pravnim ili fizičkim licem koje ostvaruje pravo na novčane podsticaje ili naknade utvrđene propisima koje donosi Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministra, ministarstvo sklapa ugovor o međusobnim pravima i obavezama.

Federalno ministarstvo nadzire ostvarivanje novčanih podsticaja i drugih podsticajnih mjera iz svog djelokruga.

Federalno ministarstvo najmanje jedanput godišnje izvještava Vladu Federacije BiH o ostvarivanju novčanih podsticaja i drugih podsticajnih mjera u skladu sa ovim Zakonom.

Podsticajne mjere iz stava 1. ovog člana finansiraju se iz budžeta i drugih izvora u skladu sa zakonom.

X. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM VRIJEDNOSTIMA I SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA

Koncesije

Član 180.

Koncesijom se stiče pravo ekonomskog-privrednog korištenja prirodnih dobara ili pravo obavljanja djelatnosti od opšteg interesa, te pravo na izgradnju i korištenje objekata i postrojenja potrebnih za obavljanje tih djelatnosti u zaštićenim područjima i speleološkim objektima na kojima je to dozvoljeno u skladu sa ovim Zakonom. Na pitanja davanja koncesije primjenjuje se ovaj Zakon i Zakon o koncesijama Federacije BiH.

Član 181.

Koncesija se ne može dati u području zaštićenih prirodnih vrijednosti iz člana 134. stav 1. alineja 1. ovog Zakona.

Vlada Federacije BiH može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja, odnosno pojedine zaštićene prirodne vrijednosti u vlasništvu Federacije BiH ili vodno dobro, na kojima se ne može dati koncesija.

Član 182.

Djelatnost za koju se može izdati koncesija utvrđuje javno preduzeće ili javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem, uz prethodnu saglasnost nadležnog ministarstva.

Odlukom o koncesiji utvrđuje se naročito:

- zaštićeno područje, odnosno speleološki objekt za koji se daje koncesija;
- predviđeni obim privrednog korištenja;
- korisnici koncesije;
- namjene za koje se koncesija dodjeljuje;
- uslovi zaštite prirode koje je koncesionar dužan provoditi;
- vrijeme trajanja koncesije;
- visina naknade ili osnovica za određivanje visine naknade.

Odluku o dodjeli koncesije donosi se u skladu sa Zakonom o koncesijama Federacije BiH.

Lovna koncesija na zaštićenom području dodjeljuje se u skladu sa posebnim propisom uz prethodnu saglasnost nadležnog ministarstva.

Odluka o koncesiji sadrži uslove zaštite prirode koje utvrđuje Federalno ili nadležno ministarstvo.

Javnoj ustanovi koja upravlja kategorijom I ili nacionalnim parkom, može se odlukom Vlade Federacije BiH dodijeliti posebna upotreba vodnog dobra.

Član 183.

Ako u toku trajanja koncesije na zaštićenom području ili speleološkom objektu nastanu nepredvidive promjene ili oštećenja zbog kojih je potrebno ograničiti obim koncesije i način njenog provođenja, koncesionar je dužan poduzeti sve radnje i mjere koje mu u cilju sprečavanja nastalih promjena ili oštećenja naredi Federalno ili nadležno ministarstvo ili drugo ovlašteno tijelo.

U slučaju poduzimanja radnji i mjera iz stava 1. ovog člana koncesionar ima pravo na nadoknadu stvarne štete.

Ako se koncesionar ne pridržava zadatih uslova zaštite prirode, dužan je nadoknaditi nastalu štetu, uspostaviti prijašnje stanje ili provesti kompezacijske uslove u skladu sa odredbama ovog Zakona.

XI. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Osnovni dokumenti zaštite prirode

Član 184.

Osnovni dokumenti zaštite prirode su:

- Strategija Bosne i Hercegovine sa akcionim planom za zaštitu biološke i pejzažne raznolikosti (U daljem tekstu: Nacionalna strategija);
- Federalna strategija zaštite prirode (Federalna strategija zaštite prirode, je dio Federalne strategije zaštite okoliša i u daljem tekstu: Federalna strategija);
- Prostorno planska dokumentacija u Federaciji BiH.

Programi zaštite prirode koje donose kantonalne skupštine, svako za svoje područje. Programi moraju biti usklađeni sa Federalnom strategijom zaštite prirode.

Član 185.

Federalna strategija određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja, u skladu s ukupnim privrednim, društvenim i kulturnim razvojem Federacije BiH.

Federalna strategija se izrađuje na osnovu izvještaja o stanju u zaštiti prirode, a naročito sadrži:

- opšte strateške ciljeve;
- smjernice za očuvanje pejzaža, ekoloških sistema, tipova staništa, divljih vrsta/podvrsta i autohtonih, zavičajnih udomaćenih vrsta/podvrsta;
- smjernice za zaštićene prirodne vrijednosti;
- smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
- smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
- smjernice za odgoj i obrazovanje u cilju promocije i očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti;
- smjernice za obavještavanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
- akcijske planove za provođenje smjernica, s oznakama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
- način ispunjavanja međunarodnih obaveza u zaštiti prirode;
- kartografske priloge koji prostorno prikazuje mjere očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.

Smjernice utvrđene Federalnom strategijom primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova upravljanja prirodnim dobrima.

Svaki pet godina obavlja se analiza ciljeva i smjernica utvrđenih Federalnom strategijom, kao analiza provođenja akcijskih planova, te se po potrebi obavlja njena revizija.

Član 186.

Za potrebe ostvarivanja Federalne strategije i programa zaštite prirode te drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se izvještaj o stanju zaštite prirode u Federaciji BiH o kojem odlučuje predstavničko tijelo.

Izvještaj iz stava 1. se izrađuje za dvogodišnje razdoblje, a sadrži naročito:

- podatke o stanju pejzaža, ekoloških sistema, tipova staništa, divljih vrsta/podvrsta i autohtonih, zavičajnih udomaćenih vrsta/podvrsta s analizom ugroženosti, te razloge ugroženosti i probleme zaštite;
- podatke o uticajima korištenja prirodnih dobara na biološku i pejzažnu raznolikost;
- podatke o uticajima pojedinih zahvata na prirodu;
- ocjenu provedenih mjera očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- analizu provedbe Strategije i drugih dokumenata značajnih za zaštitu prirode;
- ocjenu provedenog nadzora;
- podatke o korištenju finansijskih sredstava za zaštitu prirode;
- procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

Prijedlog izvještaja o zaštiti prirode priprema Federalni zavod. Prije upućivanja predstavničkom tijelu izvještaj se dostavlja na mišljenje Federalnom ministarstvu i

Savjetodavnom vijeću za zaštitu okoliša, te organima koji odobravaju-usvajaju izvještaj o stanju prirode.

Skupština kantona prihvaća odgovarajuće izvještaje o stanju zaštite prirode na svom području. Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode

Član 187.

Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Federalno ministarstvo i ministarstva u kantonu nadležna za zaštitu prirode, osim onih poslova koji su ovim Zakonom ili drugim propisom dati, odnosno preneseni u nadležnost Federalnog zavoda i zavoda za zaštitu prirode.

Član 188.

Na rješenja koja donosi Federalno ministarstvo na osnovu ovog Zakona žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

Na rješenja koja donose kantonalna ministarstva na osnovu ovog Zakona, dopuštena je žalba i podnosi se Federalnom ministarstvu.

Obavljanje stručnih poslova zaštite prirode

Član 189.

Stručne poslove zaštite prirode za Federaciju Bosne i Hercegovine obavlja Federalni zavod za zaštitu prirode (u daljnjem tekstu: Federalni zavod).

Federalni zavod je upravna organizacija koja svoju djelatnost obavlja kao javna služba.

Član 190.

Federalni zavod u okviru svoje djelatnosti:

- osniva i održava baze podataka o biljnim, gljivljim i životinjskim vrstama, stanišnim tipovima, ekološkim sistemima i pejzažima,

- prati razloge ugroženosti i stanje očuvanosti biološke i pejzažne raznolikosti, te predlaže

mjere za njihovu zaštitu,

- izrađuje izvještaje o provođenju Nacionalne strategije,
  - izrađuje izvještaje o provođenju Strategije,
  - vodi informacijski sistem zaštite prirode i katastar biološke i pejzažne raznolikosti,
  - obavlja statističke analize i objedinjava rezultate istraživanja u zaštiti prirode,
  - priprema prijedloge za zaštitu i očuvanje dijelova prirode i drugih prirodnih vrijednosti,
  - utvrđuje ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu,
  - izrađuje stručne podloge za potrebe utvrđivanja uslova zaštite prirode, upravljanja zaštićenim područjima i korištenja prirodnih dobara,
  - priprema i provodi projekte i programe u području zaštite prirode,
  - sudjeluje u provođenju međunarodnih ugovora o zaštiti prirode u kojima je Bosna i Hercegovina članica,
  - organizira i provodi odgojno-obrazovne i promidžbene aktivnosti u zaštiti prirode,
  - obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom i njegovim provedbenim propisim.
- Federalni zavod obavlja poslove iz stava 1. ovog člana u skladu s godišnjim i višegodišnjim programom rada.

Godišnji i višegodišnji program rada iz stava 2. ovog člana donosi se uz saglasnost Federalnog ministarstva.

O ostvarenju godišnjeg i višegodišnjeg programa rada Federalni zavod podnosi izvještaj Federalnom ministarstvu i Vladi Federacije BiH na način propisan statutom Federalnog zavoda.

Sredstva za obavljanje djelatnosti Federalnog zavoda se osiguravaju u budžetu Federacije BiH i iz drugih izvora u skladu sa Zakonom.

Član 191.

Nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad stručnim radom Federalnog zavoda obavlja Federalno ministarstvo, provodi upravni nadzor i rješenjem nalaže mjere.

Član 192.

Kantoni mogu za obavljanje stručnih poslova u području zaštite prirode osnivati zavode za zaštitu prirode za svoje područje.

Poslovi zavoda utvrđuju se aktom o osnivanju i statutom.

Odredbe člana 190. stava 1. i 2. ovog Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na zavode za zaštitu prirode kantona.

XII. INVENTARIZACIJA I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Član 193.

Utjecaji na prirodu se prate kroz stanje cjelokupnih pejzaža, stanje ekosistema, stanje bioloških sistema i stanje neživih komponenti prirode (voda, zrak, zemljište, stijene).

Član 194.

Federalni zavod uspostavlja i provodi inventarizaciju svih dijelova biološke i pejzažne raznolikosti (biološke vrste/podvrste, tipovi staništa i tipovi pejzaža), kartiranje ugroženih vrsta/podvrsta i tipova staništa, te njihovo stalno i pravovremeno dopunjavanje.

Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsta/podvrsta ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Član 195.

Federalni zavod prati i organizuje praćenje stanja očuvanosti prirode (monitoring).

Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća:

- praćenje i ocjenu stanja bioloških vrsta/podvrsta, njihovih staništa, tipova staništa, ekološki značajnih područja, ekoloških sistema, te tipova pejzaža;
- praćenje promjena geoloških vrijednosti (pojave klizišta, urušavanja, novih izvora i sl.), što obuhvaća i izradu posebnih geoloških karata kao podloga za daljnja istraživanja i praćenja;
- praćenje stanja zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Podaci o praćenju stanja očuvanosti prirode (monitoringu) dostavljaju se Federalnom ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštita divljih vrsta/podvrsta ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Član 196.

Federacija BiH podstiče i promovise naučna istraživanja u području zaštite prirode.

Za naučna istraživanja na zaštićenim područjima, za istraživanja zaštićenih biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta i za istraživanja zaštićenih minerala, fosila i sigovina potrebno je dobiti dozvolu Federalnog ili nadležnog ministarstva. Dozvolom se utvrđuju i uslovi zaštite prirode. Dozvola se izdaje rješenjem.

Pravna ili fizička lica koja je obavila istraživanja dužna je o rezultatima istraživanja izvijestiti

Federalno ili nadležno ministarstvo u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja, pod prijetnjom novčane kazne i naknade štete.

Član 197.

Federalno ministarstvo organizuje, a Zavod vodi informacijski sistem zaštite prirode kao dio jedinstvenog informacijskog sistema ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama.

Zavod prikuplja, obrađuje i objedinjuje podatke o stanju prirode, izrađuje izvještaje i vodi baze podataka u sklopu informacijskog sistema zaštite prirode.

XIII. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Obavještavanje javnosti

Član 198.

Federalno ministarstvo, kantonalna ministarstva, Federalni zavod, zavodi za zaštitu prirode kantona, organi uprave, javna preduzeća i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima dužni su osigurati javnost podataka u vezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom mjerodavnog tijela nije propisana tajnost podataka.

Nadležna tijela i pravna lica iz stava 1. ovog člana dužni su voditi registar o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome izvjestiti javnost sa uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi obavještava se javnost o preduzimanju potrebnih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle nastati iz te opasnosti. Informacije moraju biti pravovremene i istinite.

Član 199.

Federalno ministarstvo, kantonalna ministarstva, Federalni zavod, zavodi za zaštitu prirode kantona, organi uprave, javna preduzeća, javne ustanove koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima dužni su sredstvima javnog informisanja na njihov zahtjev pružiti informacije o

stanju prirode, o obavljanju poslova zaštite, te omogućiti uvid u odgovarajuću dokumentaciju. Informacije o stanju zaštite prirode daju se, u pravilu, u pisanom obliku. Parlamentu Federacije BiH i Vladi Federacije BiH podnose se izvještaji o stanju zaštite prirode na zahtjev tih tijela i na način propisan ovim Zakonom. Skupštine kantona dužne su da izvještaje o stanju zaštite prirode dostavljati Federalnom ministarstvu svake dvije godine, te u drugo vrijeme na zahtjev toga tijela.

Sudjelovanje javnosti u odlučivanju

Član 200.

Tokom izrade propisa odnosno akata o proglašavanju prirodnih vrijednosti, dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja zaštićenim područjima, i planova korištenja prirodnih dobara, kao i opšte primjenjivih i pravno obavezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.

Javnost mora biti tokom postupaka iz stava 1. ovog člana informisana putem javnog obavještenja ili pojedinačno obaviještena o aktu ili djelatnosti koji mogu uticati na stanje u prirodi.

Obavještavanje javnosti obavezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 201.

U cilju zaštite prirode udruženja građana (civilna društva) mogu:

- provoditi aktivnosti na edukaciji mladih i građana o potrebama zaštite prirode, dobiti od zaštićenih područja i sličnih aktivnosti, kako bi senzibilirali širu javnost na pažnju prema prirodi i obezbjedili podršku javnosti u donošenju i provođenju propisa o zaštiti prirode.

Čuvanje i korištenje podataka

Član 202.

Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih dijelova biološke i pejzažne raznolikosti te praćenje stanja očuvanosti prirode, a naročito zaštićenih prirodnih vrijednosti čuva se u Federalnom ili nadležnom kantonalnom ministarstvu, do uspostave nadležnih zavoda za zaštitu prirode.

Način čuvanja dokumentacije i podataka iz stava 1. ovog člana propisat će Federalni ministar pravilnikom.

Član 203.

Svako ima pravo uvida u podatke kojima raspolaže Federalno ministarstvo i nadležno kantonalno ministarstvo, te iz podataka dobiti izvode, ispise ili kopije.

Uvid u dokumentaciju i podatke Federalno ministarstvo i nadležno kantonalno ministarstvo može ograničiti u obimu koji zahtijevaju interesi zaštite prirodnih vrijednosti, unutrašnje sigurnosti ili odbrane Federacije BiH.

Za izdavanje izvoda, ispisa i kopija iz dokumentacije stranka plaća upravnu taksu te stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova.

Uslove i mjerila za određivanje visine stvarnih troškova nastalih upotrebom podataka Federalnog ministarstva odredit će Federalni ministar pravilnikom.

Sredstva ostvarena naplatom naknada prihod su budžeta.

XIV. ZNAK ZAŠTITE PRIRODE I PROMOCIJA ODGOJA I OBRAZOVANJA U ZAŠTITI PRIRODE

Član 204.

Radi promocije zaštite prirode i poduzimanja mjera na zaštiti prirode koristi se znak zaštite prirode.

Izgled znaka, postupak i uslove za njegovo nošenje i korištenje Federalni ministar će propisati pravilnikom.

Član 205.

Federacija BiH je dužna osigurati uslove za usklađeno provođenje odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode na svim nivoima odgojno-obrazovnog sistema.

Član 206.

U cilju promocije zaštite prirode obilježava se svake godine Dan zaštite prirode.

U Danu zaštite prirode organiziraju se odgojne, obrazovne, rekreativne, stručne i druge aktivnosti kojima se na primjeren način podstiče i promoviše zaštita prirode.

Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 22. maja na međunarodni dan biološke raznolikosti.

Priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode

Član 207.

Priznanja i nagrade za dostignuća u području zaštite prirode dodjeljuju se za:

- ostvarene rezultate na podsticanju i promociji zaštite prirode;
- ostvarene rezultate rada na projektima i programima u zaštiti prirode;
- razvoj sistema obrazovanja o zaštiti prirode u odgoju i obrazovanju;
- doprinos pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite prirode na svim nivoima;
- doprinos stručnih institucija, te strukovnih i drugih udruženja razvoju i unapređenju zaštite prirode.

Priznanja i nagrade dodjeljuje ministarstvo.

Vrste, postupak, način i uslove za dodjelu priznanja i nagrada Federalni ministar će propisati pravilnikom.

XV. FINANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Član 208.

U budžetu Federacije BiH i Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH se osiguravaju sredstva za zaštitu prirodnih vrijednosti, za novčane i druge podsticaje propisane ovim Zakonom, za naknade šteta nanesenih od zaštićenih životinja, za ostvarenje prava prvokupa Vlade Federacije BiH, te za naknade vlasnicima i korisnicima prava na nekretninama u zaštićenim prirodnim vrijednostima koje su od međunarodnog, državnog i federalnog značaja. U budžetu kantona, osiguravaju se sredstva za zaštitu prirodnih vrijednosti koje proglašava kanton, za novčane i druge podsticaje propisane ovim Zakonom, te za ostvarenje prava prvokupa i naknade vlasnicima i korisnicima na nekretninama za ograničenja kojima su podvrgnuti u tim zaštićenim prirodnim vrijednostima. Sredstva za finansiranje zaštite prirode osiguravaju se korištenjem prirodnih dobara i zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako ovim ili posebnim zakonom nije drugačije određeno, naknadama od koncesijskih odobrenja, i iz drugih izvora utvrđenih zakonom ili propisima donesenim na osnovu zakona.

Upravni nadzor

Član 209.

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona obavlja Federalno ministarstvo.

XVI. INSPEKCIJSKI NADZOR

Organizacija vršenja inspeksijskog nadzora

Član 210.

Inspeksijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona provodi se u skladu sa odredbama ovog Zakona, Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), koje se odnose na inspeksijski nadzor, te Zakona o inspekcijama Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 69/05).

Član 211.

Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog Zakona i na osnovu njega donesenih propisa, u zaštićenim područjima I i II kategorije iz člana 134. ovog Zakona, obavlja inspekcija zaštite prirode u Federalnoj upravi za inspeksijske poslove, a za zaštićena područja kategorije III, IV, V i VI obavlja kantonalni organ za inspeksijske poslove.

Inspeksijski nadzor provode inspektori zaštite prirode.

Član 212.

Inspekcijski nadzor obuhvata:

- preduzimanje inspekcijskih radnji na utvrđivanju stanja izvršavanja propisa kod pravnih i fizičkih lica koja su u obavljanju svoje djelatnosti i radu dužna postupati prema odredbama ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona;
- preduzimanje drugih mjera određenih ovim Zakonom i drugim propisima.

Član 213.

Za inspektora zaštite prirode može se postaviti lice koje ima visoku stručnu spremu iz područja prirodnih nauka, te položen stručni ispit za inspektora zaštite prirode. Pored uvjeta iz stava 1. ovog člana inspektor zaštite prirode mora ispunjavati i uslove određene propisima kojima se uređuju položaj, prava i obaveze državnih službenika.

Ovlaštenja inspektora

Član 214.

Federalni inspektor, prema ovom Zakonu i Zakonu o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, ovlašten je i dužan:

- spriječiti neovlašteno korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, u smislu odredaba ovog Zakona;
- spriječiti ili ograničiti ostvarivanje prava na korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako se ona ne koriste u skladu sa ovim Zakonom;
- zaustaviti izgradnju ili izvođenje zahvata u prostoru u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, ako se ta izgradnja i zahvati izvode u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- odrediti privremeni prekid obavljanja djelatnosti, ako se krše odredbe iz tačke 2. stav 1. ovog člana;
- zabraniti upotrebu objekta i uređaja, ako se koriste u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- zabraniti ili ograničiti vršenje radnji ako se iste vrše u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona i odrediti uspostavljanje prvobitnog stanja;
- odrediti obavezu utvrđivanja štete i naknade štete nastale radnjama iz tačke 6. stav 1. ovog člana i obavezu vraćanja u prvobitno stanje;
- odrediti i druge mjere u skladu sa ovim Zakonom, ili na osnovu drugih propisa i akata donesenih na osnovu ovog Zakona.

Rješenjem naložiti preventivne mjere u cilju spriječavanja nastanka posljedica.

Ako je potrebno da se otklone uzroci i posljedice prekomjernih zahvata u prirodi, federalni inspektor može odrediti sanacione mjere ili predložiti Federalnom ministarstvu pripremu i provođenje sanacionog programa.

Žalba na rješenja inspektora iz stava 1. i stava 2. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 215.

Obavljanje određenih stručnih poslova za potrebe inspekcijskog nadzora (radovi na sprečavanju širenja zagađenja u slučaju akcidenta i čišćenje zagađenja iz vode i vodnog dobra, ispitivanje, ekspertiza i sl.) koji zahtijevaju posebnu tehničku opremu i specijalizirane stručnjake ili primjenu naučnih metoda i postupaka, može se povjeriti ovlaštenim i osposobljenim institucijama (ustanova, preduzeće, laboratorij, društvo) koje obavljaju takve poslove.

Institucije iz stava 1. ovog člana angažiraju se na osnovu naloga inspektora nadležnog za zaštitu prirode.

Troškove angažovanja ovlaštenih i osposobljenih institucija i specijaliziranih stručnjaka padaju na teret pravnog i fizičkog lica zbog čijeg je postupanja došlo do potrebe angazovane ovlaštene i osposobljene institucije i specijaliziranih stručnjaka.

Inspekcijski postupci

Član 216.

Kada utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon, propis ili drugi akt donesen na osnovu ovog Zakona, nadležni inspektor zapisnikom konstatuje nepravilnost ili nedostatak i rješenjem određuje mjere i rok za njihovo otklanjanje.

Pored ovlaštenja i dužnosti određenih zakonom, u slučaju iz stava 1. ovog člana, u skladu sa Zakonom o inspekcijama u Federaciji BiH, nadležni inspektor ovlašten je i dužan:

- narediti obustavljanje izvođenja radova, ako se vrše protivno zaštiti prirodnih vrijednosti;
- narediti, u saradnji sa građevinsko-urbanističkom inspekcijom, u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, uklanjanje sagrađenog objekta ili postrojenja izgrađenog na području zaštićene prirodne vrijednosti;
- narediti privremenu obustavu rada, odnosno obavljanje djelatnosti pravnog lica ili njegovog dijela, ako utvrdi da se vrše suprotno principima zaštite prirode;
- zabraniti preduzimanje radnji koje nisu dozvoljene ovim Zakonom.

Žalba na rješenja inspektora iz stava 1. i 2. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 217.

U provedbi inspekcijskog nadzora nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo zatražiti lične podatke, pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju i isprave na temelju kojih se dokazuje identitet lica.
Član 218.

Nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo i dužnost u inspekcijskom nadzoru pregledati zaštićenu prirodnu vrijednost, te ostale prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu na osnovu ovog Zakona, odgovarajuću dokumentaciju, poslovne spise, opremu te u upravnom postupku saslušati pojedina lica.

Nadzirano lice dužno je inspektoru osigurati uslove za provođenje nadzora, omogućiti pregled u radnim prostorijama, dati na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za provedbu nadzora, te obavjestiti o poduzetim mjerama otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Član 219.

U provedbi nadzora nad zaštićenim prirodnim vrijednostima i drugim dijelovima prirode nadležni inspektor za zaštitu prirode nadzire:

- stanje kvaliteta prirode;
- korištenje i upotrebu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode;
- primjenu uslova i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na osnovu ovog Zakona;
- provođenje prostornih planova i planova korištenja prirodnih dobara u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode;
- provedbu plana upravljanja i programa zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićene prirodne vrijednosti;
- radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili drugom dijelu prirode;
- provođenje neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- provedbu mjera zaštite zaštićenih biljnih, gljivnih i životinjskih vrsta/podvrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- izvoz, uvoz i provoz biljaka, gljiva i životinja, ako su ograničeni ili zabranjeni ovim Zakonom ili na osnovu njega donesenim propisima;
- introdukciju i reintrodukciju divljih vrsta/podvrsta u prirodu;
- informisanje javnosti o stanju prirode;
- primjenu izrečenih preventivnih mjera u cilju zaštite prirode;
- primjenu drugih propisanih uslova i mjera zaštite biološke i pejzažne raznolikosti utvrđenih ovim Zakonom i na osnovu njega donesenih propisa.

Član 220.

U provođenju inspekcijskog nadzora nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo i obavezu nadziranim licima narediti da u primjerenom roku otklone utvrđene nedostatke i nepravilnosti u postupanju sa zaštićenim biljnim, gljivnim i životinjskim vrstama/podvrstama ili drugom zaštićenom prirodnom vrijednosti.

U provedbi inspekcijskog nadzora nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo i obavezu nadziranim licima privremeno obustaviti djelatnosti, radnje i radove koji nisu u skladu s ovim Zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog Zakona, zatražiti uspostavljanje prijašnjeg stanja, odnosno narediti mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica.

U slučaju iz stava 1. ovog člana nadležni inspektor za zaštitu prirode može narediti i hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete nastale zbog obavljanja radova, djelatnosti i radnji, ili daljnjeg sprječavanja nastanka štete.

Član 221.

U provođenju inspekcijskog nadzora nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo i obavezu nadziranim licima privremeno oduzeti:

- predmete kojima je učinjeno krivično djelo ili prekršaj predviđen ovim Zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog Zakona ili drugim propisima;
- pokretnu zaštićenu prirodnu vrijednost i odrediti čuvanje kod ovlaštenog lica iz popisa Federalnog ili nadležnog ministarstva.

Za oduzete predmete i vrijednosti iz stava 1. ovog člana nadležni inspektor za zaštitu prirode će izdati potvrdu i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog ili krivičnog postupka.

Nadležni sud u postupku iz stava 1. ovoga člana odlučit će o trajnom oduzimanju zaštićene prirodne vrijednosti.

Pokretna prirodna vrijednost stečena protuzakonom radnjom koja je podložna kvarenju ili se ne može odgovarajuće zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahtijeva nerazmjerne troškove, prodaje se, ako je prodaja dopuštena prema ovome Zakonu, a ostvarena sredstva prihod su budžeta ili se sa tom prirodnom vrijednosti postupa na način koji je najprimjereniji za njeno očuvanje i zaštitu.

Izuzetno od stava 4. ovog člana oduzeta prirodna vrijednost može se ustupiti humanitarnoj organizaciji uz potvrdu prijema.

Član 222.

U provođenju inspekcijskog nadzora nadležni inspektor za zaštitu prirode ima pravo i obavezu nadziranim osobama, koje nemaju dozvolu Federalnog ili nadležnog ministarstva ili druge saglasnosti, rješenjem zabraniti:

- branje zaštićenih biljaka, gljiva i njihovih dijelova;
- rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika;
- uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;

- introdukciju i reintrodukciju;
- promet zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- promet primjercima biljnih, gljivnih ili životinjskih vrsta zaštićenim na osnovu međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica;
- promet nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- uvoz, izvoz i prevoz zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- podvodne aktivnosti (i istraživanja) u zaštićenim područjima;
- obavljanje propisanih poslova zaštite prirode;
- naučna istraživanja u zaštićenim područjima;
- naučna istraživanja pojedinih zaštićenih vrsta.

U slučaju iz stava 1. ovog člana nadležni inspektor za zaštitu prirode može narediti hitne mjere radi zaštite života ljudi i smanjivanja štete nastale zbog obavljanja nedopuštenih djelatnosti, radnji ili radova.

Nadležni inspektor za zaštitu prirode je ovlašten zabraniti oštećivanje ili uništavanje staništa zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, kao i druge radnje i zahvate suprotne ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog Zakona.

Član 223.

Ako nadležni inspektor za zaštitu prirode u obavljanju inspeksijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim Zakonom, dužan je izdati prekršajni nalog prema posebnom zakonu, odnosno poduzeti radnje potrebne za pokretanje prekršajnog postupka.

Prekršajni nalog iz stava 1. ovog člana nadležni inspektor za zaštitu prirode će izdati za prekršaj koji je učinjen prvi put i ako ocijeni neposrednim opažanjem da za taj prekršaj, obzirom na sve relevantne okolnosti, odgovara kazna u najnižem zapriječenom iznosu ili zaštitna mjera.

U izreci rješenja prekršajnog naloga navodi se uputa da se novčana kazna, šteta ili troškovi trebaju platiti u roku od osam dana, ili da se u slučajevima propisanim posebnim zakonom, mogu platiti odmah na mjestu počinjenja prekršaja ili obavljenog nadzora.

Pored zabrana iz navedenih stavova inspektor će rješenjem narediti uklanjanje posljedica.

Član 224.

Kad postoje uslovi za izdavanje prekršajnog naloga nadležni inspektor za zaštitu prirode, počinocu prekršaja izdat će prekršajni nalog u skladu sa Zakonom o inspekcijama u Federaciji BiH.

Član 225.

Ako nadležni inspektor za zaštitu prirode utvrdi povredu odredbe zakona ili drugih propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, odnosno drugo tijelo uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju odnosno nadležno tijelo.

Član 226.

Nadzirano lice dužna je o ispunjenju rješenjem naređenog postupanja obavjestiti nadležnog inspektora za zaštitu prirode u roku osam dana od dana isteka roka za ispunjenje obaveze. Ako nadzirano lice ne postupi po rješenju nadležnog inspektora za zaštitu prirode, rješenje će se izvršiti putem drugog lica na trošak izvršenika. Troškovi izvršenja inspekcijskog rješenja putem drugog lica namiruju se iz budžeta Federacije ili kantona do naplate od izvršenika.

Član 227.

Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, biološkoj i pejzažnoj raznolikosti, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, rješenje u toku nadzora može se donijeti i usmeno. Usmeno se rješenje unosi u zapisnik uz naznaku da će se otporak pisanog rješenja izvršiti u roku od osam dana.

Član 228.

Nadležni inspektor za zaštitu prirode samostalno void postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten. Niko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, sprječavati ili ometati nadležnog inspektora u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten. Ako se inspektor u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se direktno upotrijebiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih lica nadležne policijske uprave.

Član 229.

Nadležni inspektor je odgovoran:

- ako propusti preduzeti, odnosno odrediti mjere ili radnje koje je po zakonu ili drugim propisima bio

dužan preduzeti odnosno odrediti;

- ako prekorači ovlasti utvrđene zakonom ili drugim propisima;

- ako ne podnese zahtjev ili prijavu, odnosno ne izvijesti nadležna tijela o utvrđenim nepravilnostima i nedostacima;

- ne naloži preventivne mjere u cilju sprječavanja oštećenja prirode.

Na prestanak službe i razrješenje nadležnog inspektora za zaštitu prirode primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

Član 230.

Inspektori zaštite prirode (u daljnjem tekstu: inspektor) void zapisnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspekcijskog nadzora.

Član 231.

Ako inspektor utvrdi ili sazna za povredu propisa čiju je primjenu ovlašten nadzirati, dužan je provesti inspekcijski postupak i poduzeti mjere propisane ovim Zakonom.

Protiv rješenja Federalnog inspektora žalba se izjavljuje Federalnom ministarstvu okoliša i turizma u roku od osam dana od dana uručjenja rješenja.

Protiv rješenja kantonalnog inspektora za prirodu, ako inspektor rješava po osnovu federalnog propisa žalba se izjavljuje direktoru Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Protiv rješenja kantonalnog inspektora za prirodu, ako inspektor rješava po osnovi kantonalnog propisa žalba se izjavljuje kantonalnom ministarstvu nadležnom za prorodu iz upravnog područja na koje se odnosi inspekcijski nadzor, ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

Odredbe stava 2., 3, i 4. ovog člana odnose se i na zaključak federalnog i kantonalnog inspektora za prirodu.

Žalba protiv rješenja, odnosno zaključka iz stava 2., 3., 4. i 5. ovog člana odgađa njegovo izvršenje, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

O činjenicama utvrđenim u inspekcijskom postupku, odnosno o preduzetim mjerama inspektor je dužan obavijestiti podnosioca prijave.

Obavijest inspektora iz stava 7. ovog člana nije upravni akt.

Ako inspektor utvrdi da nisu povrijeđeni propisi čiju je primjenu ovlašten nadzirati, donijet će zaključak o obustavi inspekcijskog postupka u skladu sa Zakonom o inspekcijama u Federaciji BiH.

XVII. KAZNENE ODREDBE

Član 232.

Novčanom kaznom u iznosu od 500 KM do 1500 KM kaznit će se fizičko lice, a pravno lice 5000 KM do 15 000 KM, ako:

- organizira vožnje na motorni pogon izvan naselja, svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza i poligona za vožnju (čl. 14.);
- stavlja na tržište i primjenjuje sredstva za zaštitu bilja i mineralna gnojiva na nedopušten način (čl. 17.);
- koristi prirodna dobra na nedopušten način i sa štetnim posljedicama (čl. 18.);
- donese planove bez odobrenja uslova zaštite prirode ili propisanih saglasnosti (čl. 20., 21. i 22.);
- provede zahvat za koji nije pribavljena ocjena prihvatljivosti za prirodu ili protivno pribavljenoj ocjeni (čl. 26, stav 1. i 3.);
- u zoni uticaja zahvata ne uspostavi ili ne približi stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata (čl. 32., stav 2.);
- ne provede kompenzacijske uslove na propisani način (čl. 28., stav 3. i 6.);
- kao nosioc zahvata ili korisnik prirodnih dobara bez odgađanja ne otkloni štetne posljedice (čl. 31.);
- iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje pejzažnih vrijednosti prostora i ne poduzme mjere sanacije, ili ako donese sanacioni projekt bez saglasnosti ministarstva (čl. 35.);
- koristi i upravlja šumama suprotno načelima održivog razvoja (čl. 37. st. 2. i 3.);
- obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi ne šumski i rijetki stanišni tip (čl. 38.);
- koristi hemijska sredstva za zaštitu bilja u šumama bez dopuštenja (čl. 39.);
- ne osigura stalan postotak zrelih i starih stabala prema uslovima zaštite prirode (čl. 40. st.1.);
- ne upravlja na način da u najvećoj mjeri očuva šumske čistine i šumske rubove (čl. 40. st. 3.);
- ne upravlja na način da osigurava produženje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća (čl. 40. st.4.);
- prometuje na krškom području suprotno propisanim uvjetima (čl. 42.);
- ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dijela u propisanom roku (čl. 44. st.5.);
- koristi speleološke pojave i objekte u turističke svrhe bez ili suprotno programu ministarstva (čl. 47.);
- oštećuje, uništava ili odnosi spiljski nakit i podzemnu faunu (čl.45. st.1.);
- ne traži dozvolu ministarstva za propisano korištenje, uređenje, istraživanje, ronjenje, snimanje i ostale djelatnosti i zahvate koji utiču na osnovne značajke, uslove i prirodnu floru i faunu u speleološkom objektu ili njegovom dijelu (čl. 46.);
- ugrožava ili oštećuje speleološku pojavu ili objekt ili na drugi način sprječava njihovo korištenje, ubija ili uznemiruje podzemne životinje (čl. 49. stav 1.);
- gradi građevine, ili privredno koristi prirodna dobra suprotno propisanim uslovima (čl. 52.);
- ne očuva rubne dijelove oranica kao staništa (čl. 56.);
- ne provodi propisane mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju (čl. 66.);

- provodi zahvate i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području, a za dopušteni zahvat ne provede odgovarajuće kompenzacijske ili druge predviđene zamjene (čl. 68.);
- obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području (čl. 69. st.4.);
- istrijebi autohtonu divlju vrstu-svojt (čl. 70. st.2.);
- smanjuje populaciju divljih vrsta-svojt, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uslove u mjeri u kojoj je vrsta-svojt ugrožena (čl. 70. st.3.);
- namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija divlje životinje (čl. 71. st.1. alineja.1.);
- namjerno uklanja divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (čl. 71. st.1. alineja.2.);
- namjerno oštećuje ili uništava staništa divljih vrstasvojt (čl. 71. st.1. alineja.3.);
- ne primjenjuje propisane metode i tehnička sredstva koje najmanje ometaju divlje vrste-svojte ili staništa njihovih populacija (čl. 72. st.1.);
- ne izgradi javnu cestu i drugu saobraćajnicu na način da osigura sigurno prelaženje divljih životinja (čl. 73. st.1.);
- ne provodi propisane mjere zaštite i način održavanja prijelaza za divlje životinje (čl. 73. st.3.);
- izvodi stupove i tehničke komponente na nedopušten način (čl. 74.);
- sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata i ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez dobijanja dozvole ministarstva i drugih propisanih uslova (čl. 75.);
- uvodi (introdukcija) divlju vrstu-svojt u prirodu na području Federacije BiH, kao i u staništa u kojima vrsta-svojt prirodno ne boravi, suprotno odredbama Zakona i provedbenog propisa (čl. 77.);
- ponovno uvodi (reintrodukcija) nestale divlje vrstesvojte u prirodu na područje Fedracije BiH bez dozvole ministarstva, suprotno uslovima propisanim Zakonom i provedbenim propisom (čl. 79.);
- ne provodi propisane mjere za očuvanje povoljnog stanja staništa (čl. 98.);
- obavlja unos, iznos, izvoz, ponovni izvoz, unos s mora divljih vrsta/podvrsta koje su zaštićene na osnovu ovog Zakona ili međunarodnih ugovora kojih je Bosna i Hercegovina članica, njihovih dijelova ili derivata suprotno uslovima propisanim Zakonom i provedbenim propisima (čl. 99.);
- obavlja unos, iznos, izvoz, ponovni izvoz, uvoz, unos s mora divljih vrsta/podvrsta koje su zaštićene na osnovu ovog Zakona ili međunarodnih ugovora koji je Bosna i Hercegovina članica, njihovih dijelova ili derivata, bez odgovarajuće dozvole ili potvrde izdane od strane ministarstva i akta nadležnog tijela zemlje izvoza ili ponovnog izvoza, ili s lažnom, krivotvorenom ili nevažećom dozvolom ili potvrdom, ili s dozvolom ili potvrdom koja je izmijenjena bez odobrenja ministarstva ili nadležnog tijela zemlje izvoza ili ponovnog izvoza (čl. 99. st.1.);
- upotrijebi dozvolu, potvrdu ili drugi akt izdan na osnovu ovog Zakona u svrhu obavljanja prekograničnog prometa i trgovine zaštićenim divljim vrstama/podvrstama, za bilo koji drugi primjerak divlje vrste/podvrste koji nije taj za koji je izdana dozvola, potvrda ili drugi akt (čl. 99. st.7. i/ili 105. st.5.);
- u zahtjevu za izdavanje dozvole za unos, iznos, izvoz, uvoz, unos s mora, potvrde za ponovni izvoz, dozvole ili potvrde za trgovinu, upotrijebi lažnu izjavu ili svjesno pruži lažne informacije radi dobivanja dozvole ili potvrde (čl. 99. st.1. i 4., čl. 105. st.1. i 4.);
- uz zahtjev za izdavanje dozvole za unos, iznos, izvoz, uvoz, unos s mora, potvrde za

ponovni izvoz, dozvole ili potvrde za trgovinu ili u bilo koju drugu svrhu u vezi sa ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim provedbenim propisima, priloži lažnu, krivotvorenu, ili nevažeću dozvolu ili potvrdu, ili dozvolu ili potvrdu izmijenjenu bez odobrenja nadležnog tijela koje ju je izdalo (čl. 99. st. 1. i 4., čl. 105. st.1. i 4.);

- obavlja provoz divljih vrsta/podvrsta koje su zaštićene na osnovu ovog Zakona, njihovih dijelova ili derivate bez valjene izvozne dozvole ili potvrde o ponovnom izvozu izdane od strane nadležnog tijela zemlje izvoza ili ponovnog izvoza (čl. 99. st. 8.);

- obavlja trgovinu odomaćenim autohtonim ili stranim divljim vrstama/podvrstama zaštićenim na osnovu ovog Zakona ili međunarodnih ugovora kojih je Bosna i Hercegovina članica, suprotno uslovima propisanim Zakonom i na osnovu njega donesenim provedbenim propisima (čl. 105.);

- krivotvori ili izmijeni dozvolu ili potvrdu za trgovinu odomaćenim autohtonim ili stranim divljim vrstama/podvrstama zaštićenim na osnovu Zakona (čl. 105. st. 1. i 4.);

- se ne pridržava odredbi i uslova navedenih u dozvoli ili potvrdi za trgovinu odomaćenim autohtonim ili stranim divljim vrstama/podvrstama zaštićenim na osnovu Zakona (čl. 105. st. 1. i 4.);

- ako bez odgađanja ne obavjesti ministarstvo o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na valjanost dozvole ili potvrde u svrhu prekograničnog prometa ili trgovine zaštićenim divljim vrstama/podvrstama, izdanim u skladu s ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim provedbenim propisima (čl. 107. st. 2.);

- namjerno bere, sakuplja, siječe ili iskopava samonikle strogo zaštićene biljke ili gljive (čl. 111. st. 1.);

- drži i trguje strogo zaštićenim biljkama i gljivama (čl. 111. st. 2.);

- namjerno hvata, drži i ubija strogo zaštićene životinje, oštećuje ili uništava njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja razmnožavanja i odmaranja, uznemiruje ih u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, te namjerno uništava ili uzima jaja iz prirode ili drži prazna jaja (čl. 111. st. 3. al. 1., 2., 3., 4., 5., 6.);

- prikriva, drži, uzgaja, trguje, uvozi, izvozi, prevozi, otuđuje ili na bilo koji način pribavlja te preparira strogo zaštićene životinje (čl. 111. st.3. al. 7.);

- drži u zatočeništvu, uzgaja, prodaje i kupuje zaštićene divlje vrste/podvrste suprotno propisanim uslovima (čl. 113.);

- izvozi ili uvozi strogo zaštićene biljke, gljive i životinje bez dozvole ministarstva (čl. 114.);

- koristi zaštićene divlje vrste-svojte suprotno propisanim uslovima (čl. 118.);

- upotrebljava neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja zaštićenih životinja te sredstva koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije vrsta (čl. 119.);

- ne štiti zavičajne udomaćene vrste-svojte na propisan način (čl. 121);

- upotrebljava genski materijal ili uzima iz prirode uz ugrožavanje ekološkog sistema i populacija vrsta (čl. 122. st.2., 3. i 4.);

- prenese pravo patenta genoma (čl. 123. st.3.);

- upravlja genskim bankama bez ovlaštenja (čl. 124. st. 4.);

- bez valjana razloga uništava minerale ili fosile (čl. 125. st. 4.);

- uzima iz prirode minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (čl. 128. st.1.);

- stavlja u promet minerale i fosile bez dozvole (čl. 131. st. 3.);

- izvozi minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (čl. 133. st. 2.);

- obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti bez pribavljene dozvole (čl.

159.);

- ne obavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu prvokupa na način propisan Zakonom (čl. 166. st. 1. i 2.);
  - proda nekretninu koja se nalazi na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti drugoj osobi u cijenu koja je niža od cijene navedene u ponudi uz pravo prvokupa (čl. 166. st. 4,5.);
  - ne provodi propisane uslove i mjere zaštite prirode utvrđene odlukom ili ugovorom o koncesiji (čl. 182. st. 3);
  - ne poduzme sve mjere i radnje na sprječavanju nastalih promjena i oštećenja (čl. 183. st. 1.).
- Za prekršaj iz stava 1. ovoga člana kada ga počini pravno lice, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 KM do 3000 KM.

Član 233.

Novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1200 KM kaznit će se fizičko lice, a pravno lice 1500 KM do 10 000 KM, ako:

- ne dopuste obilazak i pregled prirodnina (čl. 13);
- drži u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajućeg staranja, odnosno suprotno propisanim uslovima životinje divljih vrsta/podvrsta (čl. 102. st.1. i 4.);
- prikazuje u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima životinje autohtonih odomaćenih ili stranih divljih vrsta/podvrsta bez dozvole ministarstva (čl. 103. st.1.);
- uzgaja zavičajne i strane divlje vrste-vrste/podvrste bez dozvole odnosno saglasnosti ministarstva (čl. 104. st.1.);
- uzgojene životinje ne obilježi na propisani način (čl. 104. st. 3.);
- ne brine da životinja ne pobjegne u prirodu i prouzroči štetu (čl. 104. st.4);
- ne prijavi ministarstvu mrtve, bolesne ili ozlijeđene strogo zaštićene divlje vrste-vrste/podvrste (čl. 113. st. 3.);
- obavlja istraživanja bez dozvole ministarstva (čl. 115. st.1.);
- ne dostavi ministarstvu podatke u propisanom roku o rezultatima istraživanja u vezi procjene ugroženosti utvrđene istraživanjem s prijedlogom zaštitnih mjera (čl. 115. st.2.);
- obavlja djelatnosti na mjestu nalaza koje mogu dovesti do uništenja ili oštećivanja nalaza minerala ili fosila (čl. 129. st. 3);
- ne pribavi dozvolu za istraživanje minerala i fosila (čl. 130. st. 1.);
- pri uzimanju minerala i fosila koristi strojeve ili druga nedopuštena sredstva (čl. 132. st. 1.);
- ne provodi mjere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrijednost pod privremenom zaštitom (čl. 149.);
- ne postupa u skladu sa planom upravljanja za zaštićeno područje (čl. 155. st. 4. i čl. 156.);
- organizira posjećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrijednosti suprotno propisanim uslovima (čl. 160.);
- ne dopušta pristup zaštićenoj prirodnoj vrijednosti prema propisanim uslovima (čl. 161. st.1);
- ne sklopi ugovor o zaštiti neke prirodne vrijednosti, odnosno ne sklopi ugovor o staranju nad nekom prirodnom vrijednošću prema propisanim uslovima (čl. 163. i čl. 164);
- obavlja naučna istraživanja bez saglasnosti ministarstva ili ne dostavi ministarstvu izvještaj

o rezultatima istraživanja (čl. 196.);

- ne dostavi podatke o stanju i zaštiti prirode (čl. 195. st. 3.);

- ne obavještava javnost o stanju zaštite prirode u slučajevima propisanim Zakonom (čl. 198.).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kada ga počini pravno lice, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 300 KM do 2 000 KM.

Član 234.

Novčanom kaznom u iznosu od 100 KM do 1000 KM kaznit će se fizičko lice, a pravno lice 1000 KM do 7 000 KM, ako:

- namjerno uznemiruje divlje životinje (čl. 71 st.1. al. 1.);

- namjerno uklanjati divlje biljke ili gljive iz njihovog staništa, smanjivati njihove populacije ili ih na bilo koji način uništavati (čl. 71. st.1. al.2.);

- namjerno oštećivati ili uništavati staništa divljih vrstevrsta/ podvrsta (čl. 71. st. 1. al. 3.);

- sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata ili ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez saglasnosti vlasnika i ovlaštenika prava (čl. 75. st.3.);

- sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata ili ubija životinje radi naučno-istraživačkog rada i iznošenja iz Federacije BiH bez dozvole ministarstva (čl. 76. st.2.);

- ne obavjesti u propisanom roku ministarstvo o sticanju vlasništva nad zaštićenim životinjama (čl. 102. st.2.);

- ne štiti i čuva minerale ili fosile na propisan način (čl. 127. st.3.);

- uzima iz prirode minerale ili fosile radi istraživanja, obrazovanja i izložbenih namjena bez dozvole ministarstva (čl. 131 st. 3.);

- ne prijavi ministarstvu u propisanom roku pronalazak minerala ili fosila ili ne poduzme neophodne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe (čl. 129. st.1.);

- ne omogući istraživanje nalazišta minerala ili fosila u skladu s rješenjem ministarstva (čl. 129. st. 5.);

- obavlja istraživanja minerala i fosila bez dodatne dozvole (čl. 129. st. 5.);

- ne zatraži dozvolu za obavljanje istraživanja nalazišta minerala i fosila u propisanom roku (čl. 130. st.1.);

- nastavi istraživanja pored zabrane ili izdate dozvole (čl. 130. st. 2.);

- ne dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju u propisanom roku (čl. 130. st. 4.);

- uzima minerale i fosile iz prirode za namjene koje nisu utvrđene ovim Zakonom (čl. 131 st.1.);

- uzima minerali i fosile iz prirode radi stavljanja u promet bez dozvole ministarstva (čl. 131. st. 3.);

- ne posjeduje dokaze o porijeklu minerala i fosila, odnosno o dozvoli za uzimanje iz prirode (čl. 131. st.3);

- ne vodi evidenciju o stavljanju u promet minerala i fosila na propisan način (čl. 131. st. 4. i 5.);

- izvozi minerale ili fosile bez dozvole ministarstva (čl. 133. st.1.);

- koristi znak zaštite prirode suprotno propisanom načinu (čl. 204. st. 2.).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kada ga počini pravno lice, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 150 KM do 1 500 KM.

Član 235.

Novčanom kaznom u iznosu od 50 KM do 500 KM kaznit će se fizičko lice, a pravno lice 500 KM do 5000 KM, ako:

- vozi, zaustavlja i parkira vozilo izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza za vožnju (čl. 14.);
- ne uruči kupcu dokaz o porijeklu minerala ili fosila, ili o dozvoli za uzimanje iz prirode (čl. 131. st.1.i 2.).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kada ga počini pravno lice, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 150 do 1000 KM.

Nadležnost i ovlaštenje za odlučivanje o prekršaju

Član 236.

Prekršajni postupci za prekršaje propisane ovim Zakonom provode se na način propisan posebnim zakonom ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Zastara prekršajnog gonjenja i izvršenja prekršajnih sankcija utvrđuje se odredbama ovog Zakona i Zakona o prekršajima Federacije BiH.

Član 237.

Na prekršajni postupak za prekršaje propisane ovim Zakonom primjenjivaće se Zakon o prekršajima Federacije BiH.

Prekršajni postupak ne može se pokrenuti po isteku rokova predviđenih Zakonom o prekršajima Federacije BiH.

XVIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 238.

Rok za provođenja revizije prirodnih vrijednosti koje su zaštićene do stupanja na snagu ovog Zakona je dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 239.

Vlada Federacije BiH i Federalni ministar će u roku od tri godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti propise za koje su ovlašteni ovim Zakonom. Crvene liste će donijeti Federalni ministar u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Crvene knjige će donijeti Federalni ministar u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Član 240.

Stručne podloge zaštite prirode propisane ovim Zakonom služit će kao osnova za izradu prostorno planske dokumentacije.

Član 241.

Do donošenja plana upravljanja organi upravljanja zaštićenim područjima, uz saglasnost Federalnog ministarstva i nadležnih kantonalnih ministarstava, donose privremeno upravljačke smjernice s osnovnim dijelovima plana upravljanja bez provođenja postupka javnog uvida.

Član 242.

Pravna lica koja upravljaju šumama dužna su uskladiti šumsko-privredne osnove s odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije. Korisnici prava lova dužni su svoje propise uskladiti s odredbama ovog Zakona prilikom

njihove obnove ili prve revizije.

Pravna lica koja upravljaju vodama dužna su planove upravljanja uskladiti s odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Druga pravna i fizička lica koja upravljaju prirodnim dobrima dužna su planove korištenja prirodnih dobara uskladiti s odredbama ovog Zakona u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 243.

Federalni zavod za zaštitu prirode je upravna organizacija i obavljat će poslove u skladu sa ovim Zakonom. Federalni zavod će uskladiti svoju organizaciju i djelatnost s odredbama ovog Zakona.

Federalni zavod će biti uspostavljen u roku od tri godine od stupanja na snagu ovog Zakona. Do uspostave Federalnog zavoda za zaštitu prirode poslove iz nadležnosti Zavoda obavljat će Federalno ministarstvo okoliša i turizma.

Član 244.

Kartu tipova staništa ovog Zakona utvrdit će Federalni ministar u roku od 3 godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Dok se ne izradi karta tipova staništa Federalno ministarstvo će svojim aktom utvrđivati procjenu stanja tipova staništa te uvjete zaštite prirode za očuvanje ekološkog sistema.

Član 245.

Međunarodna ekološki značajna područja ovoga Zakona dijelovi su evropske ekološke mreže Natura 2000.

Međunarodna ekološki značajna područja iz stava 1. ovog člana utvrdit će se do dana pristupa Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji.

Član 246.

Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu i zahvati u prirodu neće se izrađivati dok se ne propiše mjere zaštite i očuvanja prirodnih vrijednosti i ekološki značajnih područja kao dijelova ekološke mreže.

Član 247.

Do stupanja na snagu provedbenih propisa utvrđenih ovim Zakonom ostaju na snazi propisi doneseni na osnovu Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03) u dijelu u kojem njihove odredbe nisu u suprotnosti s odredbama ovog Zakona.

Član 248.

U roku jedne godine od stupanja na snagu ovog Zakona kantoni će uskladiti propise o zaštiti prirode sa ovim Zakonom.

Član 249.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03).

Član 250.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH

Radoje Vidović

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH

Fehim Škaljić